Инв. № 70.
Гос. книжная палата УзССР
19 ИЮЛ 1982

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг газетаси

ГАЗЕТА 1974 ЙИЛ 1 ЯНВАРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

14 ИЮЛЬ, 1982 ЙИЛ, ЧОРШАНБА
№ 161 (2.567).
Баҳоси 3 тийин.

СССРнинг 60 йиллиги шарафига бошланган социалистик мусобақага қўшилиб меҳнат қилаётган Хўжаобод районидаги «Россия» колхози пахтакорлари ғўза парваришини сифатли ўтказяптилар. Заршунослар мавжуд майдоннинг ҳар гектаридан 40 центнердан хирмон кўтариш мажбуриятини олишган. Шуниси қувончлики, колхозда мураббийчилик ҳаракати кенг қулоч ёйганлиги ғўзаларни культивация қилиш ва мўл ҳосил тўплашда қўл келмоқда.

Суратда: меҳнат ветеранлари, тажрибали пахтакорлар Муродкарим ота Қосимов, Абдужалил ота Оталиқовлар колхоз правлениесининг раиси Собиржон Ҳайдаров билан ғўза ривожини кўздан кечиришяпти.

Т. Ҳамроқулов фотоси.

ХЎЖАЛИКНИ САМАРАЛИРОҚ ЮРИТАЙЛИК, ХАЛҚ УЧУН КЎПРОҚ МОЛЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРАЙЛИК

Экономиканинг барча соҳаларида, ҳар бир иш жойида мавжуд резервларни ишга солиш юзасидан собитқадамлик билан иш олиб борган тақдирдагина Ўзбекистон саноатини тез ривожлантириш, ишлаб чиқаришни доимо такомиллаштиришни таъминлаш мумкин. Республика партия-хўжалик активининг 13 июль куни Тошкентда бўлиб ўтган йиғилишида ана шу ҳақда гапирилди. Йиғилишда «Ўзбекистон Компартияси область, шаҳар ва район комитетларининг секретарлари, область ижроия комитети раисларининг ўринбосарлари, халқ депутатлари шаҳар ва район Советлари ижроия комитетларининг раислари, министрликлар, идоралар, бирлашмалар ва корхоналарнинг раҳбарлари, олимлар, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг, халқ контроли органларининг ходимлари, ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторлари қатнашдилар.

Йиғилишни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов очди.

КПСС XXVI съезди қарорлари ва ўртоқ Л. И. Брежневнинг Тошкентдаги тантаналарда берган йўл-йўриқлари асосида халқ истеъмол молларини ишлаб чиқаришни ошириш, хилини кўпайтириш ва сифатини яхшилаш тадбирлари тўғрисида Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев доклад қилди. Докладни муҳокама этишда Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари У. У. Умаров, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг Раиси М. Д. Юсупов, Тошкент область партия комитетининг иккинчи секретари В. А. Антонов, Ўзбекистон ССР енгил саноат министри М. Х. Қурбонов, Андижон область партия комитетининг секретари М. Раҳимов, Самарқанд область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари М. А. Халатов, Фарғона тўқимачилик комбинатининг директори Х. С. Абдуллаев, «Ўзбектекстильмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси партия комитетининг секретари В. П. Кравченко, Ўзбекистон ССР савдо министри М. Х. Хасанов, Наманган шойи газламалар комбинатининг ишчиси М. Абдуллаева, Ўзбекистон ССР маҳаллий саноат министри Ғ. Н. Насриддинов, Бухоро шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Х. Б. Жамолов қатнашдилар.

Иккинчи масала — Фан-техника тараққиёти негизида маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва сифатини ошириш проблемалари юзасидан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Г. Анисимкин доклад қилди. Музокараларда Ўзбекистон Касаба союзлари республика советининг раиси Н. М. Маҳмудова, Тошкент область партия комитетининг секретари Ф. Г. Потуремский, Ўзбекистон ССР озиқ-овқат саноати министри М. И. Йўлдошев, «Средазэлектроаппарат» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори А. С. Маҳмудов, Олмалиқ химия заводининг директори К. Ғ. Содиқов, пахтачилик саноати марказий илмий тадқиқот институтининг директори Х. К. Довудбоев, Наманган шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Ғ. Т. Тожибоев, «Узгосстандарт» бошлиғи М. М. Мирсоатов сўзга чиқдилар.

Докладларда, йиғилиш қатнашчиларининг нутқларида қуйидагилар таъкидлаб ўтилди: мол ишлаб чиқаришни кўпайтириш ҳамда ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш проблемалари бир-бири билан узвий боғлиқдир. Республикадаги партия, совет, хўжалик, касаба союз, комсомол ташкилотлари меҳнаткашларнинг ўсган моддий эҳтиёжларини тўлароқ қондиришга, уларни хилма-хил моллар билан таъминлашга қаратилган ишни фан-техника тараққиёти, хўжалик механизмини такомиллаштириш негизида олиб бормоқдалар. Муайян ютуқларга эришилди: ўтган беш йилликда мол ишлаб чиқариш 46 процент кўпайди, шу йилнинг биринчи ярмида мазкур маҳсулотни ишлаб чиқаришнинг ўсиши 1982 йил учун белгиланган 4,7 процент ўрнига 8,9 процентни ташкил этди.

Ўзбекистон меҳнаткашлари ишлаб чиқаришни интенсивлаш, қўл меҳнати ҳиссасини имкони борича камайтириш ва шу асосда экономиканинг барча бўғинларида самарадорлик ва сифатни ошириш соҳасида астойдил иш олиб бормоқдалар. Юзлаб механизациялашган ва автоматлашган линияларнинг, ўнлаб автоматлашган участкалар, цехлар ва бутун-бутун корхоналарнинг ишга туширилганлиги, техника тараққиёти ютуқларини тадбиқ қилиш юзасидан 10 мингга яқин тадбирларнинг жорий этилганлиги муваффақиятга эришиш имконини бермоқда. Жумладан, бу йил пландан ташқари мол ишлаб чиқариш топшириқларини кўпгина областлар, министрликлар ва идоралар ошириб адо этмоқда. Қорақалпоғистондаги, Фарғона, Сурхондарё, Тошкент, Самарқанд областларидаги, Тошкент шаҳридаги завод ва фабрикалар, енгил саноат, гўшт ва сут саноати, мева ва сабзавотчилик саноати меҳнаткашлари, пойтахт авиасозлари, «Узбектекстильмаш», «Ўзбекхлопкомаш», «Узбитхимпласт» бирлашмаларининг, Ўзбекистон металлургия комбинатининг меҳнатчилари ва бошқа коллективлар айниқса зўр ғайрат билан меҳнат қилдилар.

Бироқ, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, халқ учун моллар ишлаб чиқаришни кўпайтириш имкониятларидан ҳали тўлиқ фойдаланилмаяпти. Нотиқлар бир қанча тармоқлар ва корхоналарни танқид қилдилар, янада улкан натижаларга эришишга халақит бераётган хўжаликни планлаштириш ва бошқариш практикасидаги камчиликлар тўғрисида гапирдилар. Жумладан, янги техника юзасидан планлар ҳали ҳамма жойда ҳам бажарилаяпти, деб бўлмайди, бир қанча жойларда техникадан фойдаланиш самарадорлиги паст бўлиб қолмоқда. Бунинг натижасида қатор корхоналар планларни уддалай олмаяпти, меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига олинаётган маҳсулот ўсишининг ҳиссасини оширмаяпти. Шартнома интизомини бузиш фактлари содир бўлмоқда: белгиланган турдаги ва шартномаларда олинган мажбуриятларга мувофиқ буюмлар ишлаб чиқариш ва етказиб бериш барча корхоналар томонидан ҳам бажарияпти деб бўлмайди. Бинокорлик материаллари саноати тармоқлари, Маҳаллий саноат министрлиги ва Озиқ-овқат саноати министрлигининг кўпгина корхоналари ана шу сабаблар туфайли халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқаришда орқада қолмоқда. «А» группасидаги бир қанча йирик заводлар ва бирлашмалар моллар ишлаб чиқариш билан ё бутунлай шуғулланмаяпти, ёҳуд Олмалиқ кон-металлургия комбинати сингари корхоналар асосий маҳсулот ишлаб чиқариш процентининг юздан бир неча ҳисса ҳажмида маҳсулот ишлаб чиқармоқда. Республикада маҳаллий хом ашёдан ва кўпгина корхоналарда мавжуд ишга яроқли чиқиндилардан камдан-кам фойдаланилмоқда.

Сўзга чиққан нотиқлар жойлардаги партия ва совет органлари кўрсатиб ўтилган камчиликларни бартараф этиш юзасидан кўпроқ активлик кўрсатишлари лозимлигини уқтириб ўтдилар. Қувватлардан фойдаланиш устидан таъсирчан назорат ўрнатиш, халқ учун моллар ишлаб чиқарадиган янги корхоналар қуриш ва ишга туширишни тезлаштириш, уларни малакали кадрлар билан таъминлаш тўғрисида ғамхўрлик қилиш зарур.

Моллар кўпроқ ишлаб чиқарилиши, улар сифатли, хилма-хил бўлиши, молларни ишлаб чиқариш арзонга тушиши учун партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари, хўжалик раҳбарлари диққат-эътиборни КПСС XXVI съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленуми қарорлари талаб қилганидек, ишлаб чиқариш самарадорлиги билан боғлиқ проблемаларни ҳал этишга қаратишлари лозим. Мана шу ҳужжатларда, ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқларида, шу йил март ойида Тошкентда бўлган чоғида унинг берган йўл-йўриқларида қувватлардан тўлароқ фойдаланиш, моддий ресурслардан оқилона фойдаланиш биринчи ўринга қўйилган. Партия илғор технологияни сабот билан жорий этишни, фан ва техника ютуқларидан фойдаланиш негизида ишлаб чиқаришнинг юксак пировард натижаларига эришишнинг таъминлашни талаб қилмоқда. Йиғилишда республика Ихтирочилар ва рационализаторлар жамияти, Илмий-техника жамияти, «Билим» жамияти, иш самарадорлиги ва сифатини ошириш масаласи билан шуғулланувчи область, шаҳар, район комиссиялари сингари жамоат ташкилотлари бу ишда катта роль ўйнашлари мумкинлиги ва лозимлиги тўғрисида гапирилди.

Йиғилиш иштирокчилари республикада моллар ишлаб чиқаришни кўпайтириш соҳасидаги аҳволни таҳлил қилиб, мана шу ишлаб чиқаришни янада ривожлантиришни ресурслар ва маблағларни фан ва илғор тажриба тавсияларини тезроқ қўлланишга жамлаш билан, машиналар, асбоблар ва молларнинг янги нусхаларини яратиш соҳасида астойдил иш олиб бориш билан, ишлаб чиқарувчи кучлардан, айниқса маҳаллий меҳнат ресурсларидан оқилона фойдаланиш билан боғладилар. Бунинг учун кичик шаҳарларда филиалларни активроқ ривожлантириш, катта социал-сиёсий вазифани ҳал этаётган ана шу корхоналарнинг қувватларини тезроқ ўзлаштириш зарур.

Савдо корхоналари айрим моллар ва буюмлар тахчиллигини бартараф этишга ўз ҳиссаларини қўшишлари керак. Йиғилишда маҳсулот турини такомиллаштириш, сифатини назорат қилиш, аҳоли эҳтиёжини чуқур ўрганиш ва ишлаб чиқариш планларини тузиш учун олинган натижаларни қўлланиш соҳасида савдо-сотиқнинг муҳим роль ўйнаши тўғрисида гапирилди.

Муҳокама этилган масалалар юзасидан йиғилиш резолюция қабул қилди.

Йиғилиш қатнашчилари иш самарадорлиги ва сифатини ошириш, 1982 йил ва беш йиллик учун қабул қилинган планлар ва социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажариш, СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш учун Ўзбекистон меҳнат коллективлари социалистик мусобақани кенг авж олдиришга аҳд қилганликларини изҳор этдилар.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари Е. Айтмуротов, М. М. Мусахонов, Т. Н. Осетров, И. Б. Усмонхўжаев, А. А. Хўжаев иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

«КПСС XXVI СЪЕЗДИНИНГ ҚАРОРЛАРИ ВА КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ БОШ СЕКРЕТАРИ, СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ РАИСИ ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ЎТКАЗИЛГАН ТАНТАНАЛАРДА БЕРГАН ЙЎЛ-ЙЎРИҚЛАРИ АСОСИДА ХАЛҚ ИСТЕЪМОЛ МОЛЛАРИНИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ ОШИРИШ, ХИЛЛАРИНИ КЎПАЙТИРИШ ВА СИФАТИНИ ЯХШИЛАШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА»

РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ-ХЎЖАЛИК АКТИВИ ЙИҒИЛИШИНИНГ РЕЗОЛЮЦИЯСИ

Республика партия-хўжалик активининг йиғилиши «КПСС XXVI съезди қарорлари ва КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг Тошкент шаҳрида ўтказилган тантаналарда берган йўл-йўриқлари асосида халқ истеъмол молларини ишлаб чиқаришни ошириш, хилларини кўпайтириш ва сифатини яхшилаш тадбирлари тўғрисида». Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Н. Ж. Худойбердиевнинг докладини, «Фан-техникани тараққий эттириш негизида ишлаб чиқариш самарадорлиги ва маҳсулот сифатини ошириш проблемалари ҳақида» Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари ўртоқ И. Г. Ансимкиннинг докладини тинглаб ва муҳокама қилиб, қуйидагиларни таъкидлайди: республика партия, совет, хўжалик, касаба союз, комсомол органлари фан-техникани тараққий эттириш негизида ишлаб чиқариш самарадорлиги ва маҳсулот сифатини ошира бориб, совет кишиларининг моддий ва маънавий эҳтиёжларини тўлароқ қондириш, аҳолини халқ истеъмол қиладиган хилма-хил моллар билан таъминлаш соҳасида анча иш қилмоқдалар.

Республика индустрияси йил сайин янгидан-янги марраларни эгалламоқда. Ўнинчи беш йилликнинг давлат топшириғи муддатидан илгари бажарилди. Пландан ташқари 1,5 миллиард сўмликдан кўпроқ маҳсулот реализация қилинди, истеъмол моллари ишлаб чиқариш 46 процент ортди.

Республика меҳнаткашлари ўн биринчи беш йилликда ҳам зўр ғайрат билан ишламоқдалар. 1981 йилги давлат плани ва 1982 йил биринчи ярмига мўлжалланган давлат плани муддатидан илгари бажарилди. Пландан ташқари 400 миллион сўмликдан зиёд маҳсулот реализация қилинди, механизациялаштирилган ва автоматлаштирилган 222 поток линия, автоматлаштирилган 172 участка, цех ва корхона ишга туширилди, фан-техника тараққиёти ютуқларини жорий этиш юзасидан 10 мингга яқин тадбир амалга оширилди. Халқ хўжалигида, шунингдек енгил ва озиқ-овқат саноати, мебель, маҳаллий, гўшт-сут саноатида фан-техника тараққиётини белгилайдиган соҳаларда бир қанча йирик корхоналар ишга туширилди ва реконструкция қилинди.

Халқ истеъмол қиладиган молларнинг хилларини кўпайтириш ва сифатини яхшилаш соҳасида ижобий натижаларга эришилди. 1981 йилда ва 1982 йилнинг биринчи ярмида пландан ташқари маҳсулот ишлаб чиқариш юзасидан берилган топшириқлар ошириб бажарилди. Шу давр ичида чакана нархларда қўшимча равишда 430 миллион сўмликдан зиёд истеъмол буюмлари ишлаб чиқарилди.

Қорақалпоғистон АССР, Фарғона, Сурхондарё, Тошкент, Самарқанд областларида, Тошкент шаҳрида ана шу молларни ишлаб чиқариш тез суръатлар билан ўсди.

Республика Енгил саноат министрлиги, Гўшт-сут саноати министрлиги, Мева-сабзавот хўжаликлари министрлиги, Тайёрлов министрлиги, Тошкент авиация бирлашмаси, «Узбектекстильмаш», «Узбекхлопкомаш», «Узбитхимпласт» бирлашмалари, Ўзбекистон металлургия комбинати, парфюмерия-косметика фабрикаси ва бошқа бир қанча корхоналар 1982 йилда кўп талаб этиладиган моллар ишлаб чиқариш юзасидан берилган қўшимча топшириқларни муддатидан илгари бажармоқдалар.

Шу билан бирга республиканинг саноат корхоналарида ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ва маҳсулот сифатини ошириш, халқ истеъмол молларини ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун мавжуд имкониятлардан ҳали тўла фойдаланилмаётир.

Баъзи корхоналарда янги техникани жорий этиш юзасидан берилган топшириқлар ҳануз бажарилмаётир, бу техникадан фойдаланиш самарадорлиги кам. Бир қанча корхоналар товар маҳсулот ишлаб чиқариш ва реализация қилиш юзасидан берилган планни уддаламаётирлар, ишлаб чиқариш ҳажмини меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига ўстириш етарли эмас, номенклатурага ва шартномаларда олинган мажбуриятларга мувофиқ мол ишлаб чиқариш ва етказиб беришни таъминламаётирлар.

Талабчанлик пасайиб кетганлиги ва халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш юзасидан белгиланган топшириқларнинг бажарилиши устидан назоратнинг сусайиб кетганлиги натижасида Бинокорлик материаллари министрлиги, Маҳаллий саноат министрлиги, Озиқ-овқат саноати министрлиги корхоналари, «Электрохимпром», «Средазкабель», «Узэлектротерм» бирлашмалари ва бошқа корхоналар январь — июнь ойларида ана шу молларни ишлаб чиқаришда қолоқликка йўл қўйдилар. «А» группасидаги бир қанча корхоналар халқ истеъмол қиладиган молларни шу вақтгача ишлаб чиқармаяптилар. Баъзилари эса бу молларни кам миқдорда ишлаб чиқармоқдалар.

Қурилиш министрликлари ва идоралари, сув хўжалиги, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши техника таъминоти давлат комитети, машинасозлик корхоналарида маҳаллий хом ашё ва чиқитлардан фойдаланиш ҳисобига, республикада маданий-маиший моллар ва рўзғор буюмлари етарли миқдорда ишлаб чиқарилмаяпти.

Жойлардаги партия ва совет органлари ишлаб чиқариш самарадорлиги ва маҳсулот сифатини ошириш, аҳоли учун мол ишлаб чиқаришни кўпайтириш, ишлаб турган қувватлардан фойдаланиш, халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқарувчи корхоналарни тезроқ қуриб, ишга тушириш устидан зарур назоратни амалга оширишда ҳамиша ҳам кунт билан иш кўрмоқдалар деб бўлмайди.

Партия XXVI съездининг, КПСС Марказий Комитети 1982 йил май Пленумининг қарорлари, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг Тошкент шаҳрида ўтказилган тантаналарда берган йўл-йўриқлари асосида ишлаб чиқариш самарадорлиги ва маҳсулот сифатини янада ошириш, халқ истеъмоли молларининг хилларини кўпайтириш ва сифатини яхшилаш мақсадида партия-хўжалик активи йиғилиши қуйидаги тадбирларнинг бажарилиши зарур деб ҳисоблайди.

1. Область, шаҳар, район партия комитетларининг, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетларининг, республика министрликлари, идоралари, бирлашмалари ва корхоналарининг диққат-эътибори фан-техника тараққиётини янада жадаллаштириш, аҳолининг хилма-хил ва юқори сифатли озиқ-овқат ва халқ истеъмоли молларига бўлган ва доим ўсиб бораётган эҳтиёжларини қондириш учун барча резерв ва имкониятлардан фойдаланиш соҳасидаги ишни анча яхши йўлга қўйиш негизида саноат ишлаб чиқариши самарадорлиги ва маҳсулот сифатини ошириш проблемаларини ҳал этишга жалб этилсин. Бу ишда сабот-матонат билан кўпроқ ташаббус кўрсатиш керак.

Хусусан янгидан ишга туширилган корхоналар ва филиалларда ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланишни яхшилаш, хом ашё ва материалларни оқилона, тежаб сарфлаш учун зарур чоралар кўрилсин. Ғоят унумли ишлайдиган энг янги машина-ускуналар, илғор технология, фан ва техника ютуқлари қунт билан жорий этилсин ва шу асосда ишда юксак пировард натижаларга эришиш таъминлансин.

Шу беш йилликда «А» группасидаги барча корхоналар маданий-маиший моллар ва рўзғор буюмлари ишлаб чиқаришларига ва уларни ишлаб чиқаришни кўпайтиришларига эришилсин.

2. Самарадорлик ва иш сифатини ошириш масалалари билан шуғулланувчи область, шаҳар, район комиссиялари, республика фан-техника жамияти, Ихтирочилар ва рационализаторлар жамияти, «Билим» жамияти фан-техника тараққиётини бошқаришга маҳаллий хом ашё ва ишга яроқли чиқиндилардан халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтиришга кенг жалб этилсин, моддий ресурслар ва пул маблағлари фан, техника ва илғор тажрибанинг янги ютуқларини ишлаб чиқаришга тезроқ жорий этиш учун сарфлансин, фаннинг ишлаб чиқариш билан алоқаси бутун чоралар билан мустаҳкамлансин. Машина-ускуналар, приборларни, ҳар куни истеъмол қилинадиган молларнинг энг янги нусхаларини вужудга келтириш соҳаларида кунт билан иш олиб борилсин. Янги техникани ишлаб чиқиш ва жорий этиш учун сарфланган маблағларнинг самарадорлиги оширилсин, ишлаб турган корхоналарнинг ҳаммасида ишлаб чиқариш ҳажмининг жамики ўсиши меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига таъминлансин.

3. Партия ва совет органлари, министрликлар ва идоралар, бирлашмалар ва корхоналар истеъмол молларини ишлаб чиқариш юзасидан тасдиқланган план ва топшириқларнинг сўзсиз бажарилишини, шунингдек харидоргир энг зарур молларни сотишдаги камоматни йўқотишни таъминласинлар. Тузилган шартномаларга мувофиқ номенклатура ва ассортимент бўйича етказиб бериш плани сўзсиз бажарилиши учун министрлик ва идоралар, бирлашма ва корхоналар раҳбарларининг жавобгарлиги оширилсин.

Мол ишлаб чиқариш планларини тузиш, уларнинг хиллари ва сифатини яхшилашда савдо ташкилотларининг роли оширилсин.

4. Ўзбекистон ССР Госплани ва унинг жойлардаги органлари ҳар бир корхонанинг ишлаб чиқариш чиқиндиларидан халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқариши ҳақидаги таклифларни ўрганиб, уч ой ичида Ўзбекистон ССР Министрлар Советига тақдим этсинлар.

5. Область, шаҳар ва район партия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари, Ўзбекистон ССР министрликлари ва идоралари меҳнат коллективларида сиёсий-тарбиявий ишни юксак даражага кўтарсинлар, СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш учун, самарадорлик ва иш сифатини ошириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, хом ашё ва материаллардан оқилона ва тежаб фойдаланиш учун, 1982—1985 йилларга мўлжалланган план ҳамда топшириқларни, шу жумладан халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқариш планларини муваффақиятли бажариш учун социалистик мусобақани янада кенг авж олдирсинлар.

60 ЦЕНТНЕР УЧУН

Биз юбилей йилида 60 гектар майдонда деҳқончилик қиляпмиз. Бу йилги мажбуриятимиз юксак, ўтган йилдагига нисбатан ҳосилдорликни 5 центнерга кўтаришни, ҳар гектар ердан 60 центнердан «оқ олтин» етиштиришни кўзлаганмиз. Бригадамизга янгидан ўзлаштириб, қишлоқ хўжалик оборотига киритиладиган ер деярли қолмади. Шу сабабли ҳар гектар майдоннинг ҳосилдорлигини оширишимиз учун ҳар туп ғўзани қалб қўри билан парвариш қилиб, серҳосил, эртапишар бўлишини таъминламоғимиз керак.

Бу йил айниқса ҳавонинг анча қуруқ келиши, сувнинг бироз танқис бўлаётганлиги ғўза ривожига таъсир қилмоқда. Пахтакорларимиз бу қийинчиликларни енгишга ҳаракат қилиб, далаларда мардонавор ишлаяптилар. Ғўза парваришида барча куч ва имкониятлар сафарбар этилган.

Йилдан-йилга ҳосилдорликни ошириш деҳқондан омилкорликни, ишни тажриба асосида ташкил этишни талаб қилади. Бу йил ҳам заршуносларимиз ҳар қандай шароитда юксак мажбуриятни қоплайдиган даражада ҳосил етиштириш ҳаракатида бўлаяптилар.

Маълумки, ғўзаларнинг нормал ўсишини таъминлаш асосан сифатли ишлов бериш, суғориш ва озиқлантиришга боғлиқ. Бу тадбирлар юксак агротехника талаблари даражасида ўтказилса, тупроқ қатламидаги нам тўла сақланиб қолинади, ўғитлар қоришмаси илдизларга тезроқ етиб боради. Суғориш билан культивация орасида узилишга йўл қўймаслик керак. Бригадамиз аъзолари бунга қатъиян амал қилаётирлар. Мавлон Бекназаров, Қўлдош Ўсаров, Самад Жабборов, Худойберди Юсупов, Раззоқ Мавлонов, Мукаррам Бегматова, Замира Ўсарова, Раъно Маҳматқулова, Ҳосият Қорабоева сингари сувчи, механизатор, колхозчиларимиз экиннинг серҳосил ўсиши учун астойдил меҳнат қилмоқдалар. Уларнинг меҳнати туфайли ниҳоллар ҳозиргача тўрт марта сифатли культивация қилиниб, икки марта қондириб суғорилди.

Қ. СУЯРОВ,
Чироқчи районидаги «Коммуна» колхозининг бригада бошлиғи.

ЧЕКАНКА БОШЛАНДИ

Юбилей йилида ҳар гектар ердан 50 центнердан ҳосил етиштиришга сўз берган Октябрь районидаги С. Раҳимов номли совхознинг Суюн Тангиров бошлиқ бригадаси заршунослари ғўза парваришини намунали олиб бормоқдалар. Бригада заршунослари ялпи майдонлардаги ниҳолларнинг серҳосил бўлиб ўсишига эришяптилар.

Ғўза парваришини тошкентликлар технологияси асосида ташкил этган бригада заршунослари ғўза парваришидаги муҳим агротехник тадбир — ғўза чеканкасига барвақт киришдилар. Бу тадбир агрегатлар ёрдамида амалга оширилмоқда. 70 гектар майдондаги ниҳоллар чеканкасини қисқа муддатларда туғаллаш ва ғўза парваришини ҳосил йиғим-терими давригача давом эттириш тадбирлари кўриляпти.

И. УСМОНОВ.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ МАЙ ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИ—ҲАЁТГА!

БРИГАДА ПУДРАТИГА— ПАРТИЯВИЙ ҒАМХЎРЛИК

М. ҚАМОЛОВ,

Ўзбекистон Компартияси Наманган область комитетининг биринчи секретари.

Жонажон Коммунистик партиямиз мамлакат қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш соҳасида кенг кўламли масалаларни ўртага қўйган бир пайтда партия ташкилотлари олдида ғоят масъулиятли вазифалар турибди. Улар меҳнат коллективларида коммунистлар, барча меҳнаткашларнинг ишга ижодий ёндошиб, тадбиркорлик ва ташкилотчилик кўрсатишлари, мавжуд резерв ва имкониятлардан оқилона фойдаланишга эришишларини таъминлашлари лозим. Область партия ташкилоти ўртоқ Л. И. Брежневнинг КПСС Марказий Комитетининг май Пленумида қилган докладида илгари сурилган муҳим вазифаларни муваффақиятли амалга ошириш юзасидан конкрет тадбирларни белгилаб, изчил амалга оширишга эътиборни кучайтирмоқда. Биз партия кўрсатмаларига жавобан ишлаб чиқаришни юксалтириш, бошқаришнинг форма ва методларини такомиллаштириш, экономика ва маданиятни интенсив ривожлантиришга ҳаракат қилмоқдамиз.

Областимиз партия ташкилотлари техника тараққиётини ҳар томонлама жадаллаштириш, қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, ерларни мелиорациялаш, химиялаштириш, комплекс механизация ва меҳнатга нарядсиз ҳақ тўлаш каби прогрессив усулларга кенг йўл очиб бераётир. Бу эса ўз навбатида қишлоқ хўжалигида меҳнат унумдорлигини кўтариш, хўжаликларнинг рентабеллик даражасини оширишни таъминламоқда.

Хўш, бу соҳада областимиз партия ташкилотларида тўпланган тажрибалар нималардан иборат? Область партия ташкилоти пахтачиликдаги асосий бўғин — бригадаларни йириклаштиришга эътиборни қаратди. Бизда 1975 йилда 1815 та бригада бор эди. 1981 йилга келиб уларнинг сони 995 тага қисқартирилиб, мутахассислар билан мустаҳкамланди. Техникадан, ўғитдан, ердан фойдаланиш яхшиланди. Рентабеллик кўтарилди ва салкам 59 миллион сўмлик тежамга эришилди.

Йириклашган бригадалар ичида механизациялашган звенолар ташкил этилди. Звено бошлиги лавозимларига асосан механизаторлар тайинланди. Улар бошқалар қатори дала ишларида бевосита иштирок этадилар. Звено раҳбарларига 15 процент миқдорида қўшимча ҳақ тўлаш жорий этилди. Механизациялашган звеноларда партиявий-ташкилий ишлар ҳам такомиллаштирилиб, партия группалари тузилди. Уларнинг ташаббуси ва ташкилотчилиги туфайли меҳнатга нарядсиз аккорд мукофот системасида ҳақ тўлашга ўтилди.

Нарядсиз звеноларда оддий звеноларга нисбатан пахта ҳосилдорлиги, меҳнат унумдорлиги юқори, маҳсулот таннархи эса арзонга туша бошлади. Нарядсиз ҳақ тўлашга ўтиш билан ҳисоб китоб ишлари осонлашди. Табелчиларга эҳтиёж қолмади. Ишловчилар орасида бир-бирларига коммунистик муносабат янада кучайди. Колхозчилар ва совхозлар ишчиларининг ўз меҳнатлари пировард натижаларидан манфаатдорлиги ортди. Ҳар бир звенода илмий жиҳатдан асосланган технологик карталар тузилди. Бу борада Поп районидаги «Партия XXII съезди» колхозининг А. Арслонов бошлиқ бригадаси иш тажрибаси диққатга сазовор. Бригада ишчи кучи, техника воситалари, ер, сув, ўғит ва бошқа ресурслардан самарали фойдаланиш асосида мўл, сифатли ва арзон ҳосил етиштирмоқда. Бригаданинг ялпи пахта ҳосилининг ҳаммасини биринчи сортга сотиш, таннархини 5 сўм арзонлаштириш, ғўза парвариши сифатини ошириш ҳисобига ҳаражатларни технологик картада белгиланганидан 8—10 минг сўм камайтириш, ҳосилдорликни 50 центнерга етказиш, меҳнат унумдорлигини ўтган йилгидан анча ошириш юзасидан белгилаган тадбирлари бу йил область партия комитети томонидан маъқулланди ва уни кенг оммалаштириш чоралари кўрилди. Айни пайтда А. Арслонов бошлиқ бригаданинг бой тажрибаси областимизнинг ҳамма колхоз-совхозларида кенг қўлланилмоқда. Бошқарувни такомиллаштириш соҳасидаги бундай илғор иш усулларини жорий қилиш туфайли пахтачилик звеноларида ерга эгалик ҳисси кучайди, гектарлар самарадорлиги ошди.

Учқўрғон районидаги «Янгиобод» колхозининг Д. Жабборов бошлиқ звеноси ҳам ўз вақтида нарядсиз ҳақ тўлашга ўтган эди. Натижада пахта ҳосилдорлиги ҳар гектар ҳисобига 9,2 центнерданга ошди. Ялпи пахта миқдори 78 тоннага кўпайди. Бир центнер пахтанинг таннархи 3—5 сўмга арзонлашди.

Нарядсиз ҳақ тўлаш афзалликларини Учқўрғон районидаги Ленин номли совхоз мисолида ҳам кўриш мумкин. Бу хўжаликда ҳамма пахтачилик звенолари меҳнатга нарядсиз ҳақ тўлаш усулидан ғоят манфаатдор бўлмоқдалар.

Экономикага раҳбарлик қилиш масалалари шунчаки хўжалик иши бўлмай, сиёсий партиявий масалалардир. **«Биз амалга оширмоқчи бўлган ўзгаришлар қанчалик чуқур бўлса,** — деган эди В. И. Ленин, — **бу ишга одамларни шунчалик кўпроқ қизиқтирмоқ керак ва кўпроқ онгли муносабатда бўлишларига эришмоқ керак».** Областимизда меҳнатга нарядсиз ҳақ тўлашга ўтиш одамларни ўз бурчига садоқатли, юксак ватанпарвар қилиб тарбиялаш, кадрларнинг сифат составини яхшилашда муҳим роль ўйнаяпти. Ҳозирги вақтда бригадирларнинг 35,1 проценти, звено бошлиқларнинг асосий қисми олий ва ўрта махсус маълумотга эга. 1976 йилда бу кўрсаткич 6 процентни ташкил қиларди, холос.

Район партия комитетлари қишлоқ хўжалигини малакали ўрта бўғин кадрлари билан мустаҳкамлаш, уларни ўқитиш ва аттестациядан ўтказишга катта эътибор бермоқдалар. Ҳар йили пахтачилик, чорвачилик, боғдорчилик ва бошқа тармоқларда иш юритувчи бригадирларнинг ўқиши ташкил этилди, улар ҳозирги замон агрономия фани ютуқлари, илғор тажрибалар билан қуроллантирилмоқда. Амалга оширилган бу тадбирлар натижасида бригадирларнинг сифат состави икки ярим баравар яхшиланди.

Кейинги йилларда область партия комитети томонидан пахтачилик ва қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳаларида техника тараққиётини кенг жорий этиш бўйича бир қатор тадбирлар амалга оширилди. Ерларни шудгорлашдан пахта йиғим-теримигача бўлган иш жараёнлари асосан техника ёрдамида бажарилмоқда.

Маълумки, ҳосилни йиғиб-териб олиш пахтачиликдаги энг сермеҳнат жараёнлардан биридир. Областимизда бу масала йил сайин муваффақиятли ҳал этилмоқда. 1981 йили ялпи ҳосилнинг қарийб 70 проценти машиналар ёрдамида териб олинди. Задарё, Поп, Наманган, Чуст районларида бу кўрсаткич 76—90 процентни ташкил этди. Терим пайтида илғор новаторларнинг илғор методларидан кенг фойдаланилди. Ўтган йили областимиз далаларида 224 та терим-транспорт отряди ишлади.

Қишлоқ хўжалик экинларини касаллик ва зараркунандалардан биологик усулда ҳимоя қилишга тўла ўтиляпти. Бу соҳада Наманганда биофабрика ишга туширилгани муҳим роль ўйнамоқда. Биологик методни кенг қўлланиш натижасида область бўйича қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши химиявий ишлов бериш барҳам топди. Ўсимликларни биологик усулда ҳимоя қилиш фақат кўплаб маблағларни тежашни таъминлабгина қолмай, балки атроф-муҳит, табиат софлиги, инсонлар соҳат-саломатлигини янада яхшилади.

Областда қишлоқ хўжалигини тармоқли бошқариш системаси жорий қилинди. Бунда Ўрта Осиё қишлоқ хўжалик экономикаси илмий-тадқиқот институтининг Наманагандаги филиали олимлари, кўплаб мутахассислар — ҳисобот ходимларимиз изчиллик ва маҳорат кўрсатдилар. Уларнинг пишиқ илмий хулосалари асосида машина-трактор парки ва чорвачилик ички хўжалик ҳисобига ўтказилди.

Кейинги йилларда область хўжаликларидаги машина ва трактор парклари янги замонавий техника, асбоб-ускуналар билан мустаҳкамланди. Мавжуд техника воситаларидан юксак унум билан, интенсив фойдаланиш йўлга қўйилди. Машина-трактор паркларини ички хўжалик ҳисобига ўтказилгани ҳам бунинг далилидир.

Наманган районидаги «Ленинград» колхозида машина-трактор парки тўла ички хўжалик ҳисобига ўтказилиб, катта манфаат кўрилмоқда. Колхозда бажариладиган ишларнинг йиллик ҳажми, сарфланадиган материаллар, ҳаражатлар миқдори, иш ҳақи фонди аниқ кўрсатилди. Шу билан бирга ҳар бир механизатор ва шофёр учун алоҳида-алоҳида хўжалик топшириқлари белгиланди. Ёнилғи, эҳтиёт қисмлар сарфи механизаторларга талон бўйича берилади. Механизаторлар бажарган ишларни чек дафтарлари орқали ҳисоб-китоб қилишади. Бу усулни қўлланиш механизатор ва шофёрлар ўртасида меҳнат интизомини мустаҳкамлаш билан бирга иш участкаси учун масъуллик ҳиссини ва тежамкорлик режимини кучайтирди. Натижада колхоз бўйича ўтган йили 230 минг сўм иш ҳақи, 219 тонна дизель ёнилғиси, 51 тонна бензин, 19,8 минг сўмлик ёнилғи-мойлаш материаллари иқтисод қилинди.

Колхознинг бу иш тажрибаси область партия комитети томонидан маъқулланди ва бошқа хўжаликларда ҳам кенг қўлланиш тавсия этилди. Ўтган йили область хўжаликларида машина-трактор паркини ички хўжалик ҳисобига ўтказиш туфайли 7190 тонна ёнилғи, 691 минг сўмлик эҳтиёт қисмлар тежалди. Буларнинг ҳаммаси партиямизнинг «Экономика — тежамли бўлиши керак» деган кўрсатмаларига амалий жавобдир. Ҳозирги вақтда кам ҳаражат билан кўп ва юқори сифатли маҳсулот етиштиришга эътибор кучайтирилмоқда. Ҳар бир колхоз, совхоз, бригада ва звенода тежамкорлик учун кураш юбилей йилининг жанговар вазифаси бўлиб қолди. Бу ишда коммунистлар барчага намуна бўлишмоқда.

Шунингдек, Наманган районидаги Тельман номли колхоз ва Косонсой районидаги «Қўқимбой» совхози маъмуриятлари ва партия ташкилотлари ишнинг сифат ва самарадорлигини ошириш бўйича махсус тадбирлар ишлаб чиқишди. Ушбу тадбирларга асосан ишлаб чиқариш самарадорлигини ва маҳсулот сифатини оширишда бошқаришнинг комплекс системасини жорий қилишга ўтилди. Бунда маҳсулот етиштириш технологиясини такомиллаштириш масалалари ташкилий, иқтисодий, тарбиявий ва социал масалалар билан узвий боғланади. Шуниси характерлики, биринчи маротаба иш сифатини белгилайдиган хўжалик стандарти ва маҳсулот сифатини оширишда моддий рағбатлантиришнинг янги системаси жорий қилинди.

Тельман номли колхозда ўтган хўжалик йилида стандартли маҳсулот сотиш 88 процентни ташкил этди ёки 1980 йилгига нисбатан 6 процент кўпайди. «Қўқимбой» совхози шундай тадбирлар амалга оширилиши туфайли ўтган йили пахтачиликнинг ўзидан олдинги йилдагидан 402 минг сўм кўп — 3 миллион 386 минг сўм даромад, 1 миллион 181 минг сўм соф фойда олди.

Задарё районида республикада биринчи бўлиб, қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаштириш хўжаликлараро корхонаси ташкил этилганли ҳаммага маълум. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети томонидан маъқуллаган бу илғор усул иқтисодий жиҳатдан ўзини оқлаяпти. Бир эталон гектарнинг таннархи 1 сўм 43 тийинга арзонлашди. Задарё хўжаликлараро механизациялаш ва электрлаштириш корхонаси тажрибаси асосида республикада 14 та, жумладан, областимизнинг Наманган ва Тўрақўрғон районларида шундай корхона тузилди. Ишлаб чиқаришга фан-техника ютуқларини, илғорлар тажрибасини жорий этиш натижасида меҳнаткашлар моддий манфаатдорлиги юксалиб бормоқда.

Партия ва ҳукуматимизнинг доимий ғамхўрлиги туфайли янги ерлар ўзлаштириш, ирригация тармоқлари қуриш кўлами тобора кенгаймоқда. Ҳозирги пайтда областимизда Кўксераксой, Кенгқулсой, Эски ер, Заркент, Қорабоғ сув омборлари, Катта Наманган каналининг иккинчи навбати қурилиши тез суръатлар билан бормоқда. Сув муаммоси ҳал бўлиши билан Марказий Фарғона чўллари, Чуст, Қўқимбой, Алихон, Шербулоқ, Занг адирликларини ўзлаштириш мумкин бўлмоқда. Кейинги йилларда чўл ва адирлардан ўзлаштирилган ерларда боғ ва узумчиликка ихтисослашган 40 га яқин, шу жумладан 32 та узумчилик-мевачилик совхозлари тузилди. Яқин келажакда улар сони 50 дан ошиб кетади ва областимизда йилига 500 минг тонна мева-сабзавот тайёрлаш имконияти туғилади. Ана шу мақсадни рўёбга чиқариб, СССРнинг Озиқ-овқат программасини муваффақиятли ҳал этишга янада кўпроқ ҳисса қўшишга эришиш энг муҳим, асосий вазифаларимиздан бири бўлмоқда.

Ўнинчи беш йилликда областнинг ҳамма колхозлари юқори меҳнат ҳақига — совхоз таърифи ставкаси даражасига ўтди. Колхозчиларнинг ва совхоз ишчиларининг ўртача йиллик иш ҳақи 1700 сўмни ташкил этди. Бу тўққизинчи беш йилликдагидан 36 процент кўпдир.

СССР 60 йиллиги нишонланадиган қутлуғ йилда область коммунистлари, барча меҳнаткашлари олдида янада катта ва масъулиятли вазифалар турибди. Мамлакатга 500 минг тонна «оқ олтин» етказиб беришимиз, ҳосилдорликни 37 центнерга етказишимиз лозим. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг рентабеллиги 35 процентни ташкил этади. Бунга алмашлаб экишни изчил жорий қилиш, ерларни мелиорациялаш, химизациялаш, техника тараққиётини жадаллаштириш ҳисобига эришилади. Бу борадаги ишларни ўртоқ Л. И. Брежневнинг республикамизга Ленин ордени топшириш пайтида сўзлаган нутқидан келиб чиқадиган қоида ва хулосалар асосида ташкил этмоқдамиз. Деҳқонларимиз юқори ҳосил ҳақидагина эмас, сифатли тола учун ҳам астойдил курашмоқдалар.

Ўн биринчи беш йиллик вазифаларини кўнгилдагидек ҳал этиш, Озиқ-овқат программасининг муваффақиятли бажарилишига муносиб улуш қўшиш учун барча резерв ва имкониятлардан самарали фойдаланишимиз лозим. Саноат, қурилиш, қишлоқ хўжалигида ўртача ёки қолоқлар сафида ишлаётган коллективлар бор. Биз Косонсой райони меҳнаткашлари, Задарё районидаги «Гулбоғ» совхози коллективининг қолоқларсиз ишлаш бўйича бошлаган қимматли ташаббусларини ҳамма коллективларга ёйиш учун курашяпмиз. Қолоқ хўжаликларни камида областнинг ўртача кўрсаткичига олиб чиқиш, ўртача колхоз-совхозларни эса илғорлар даражасига кўтариш тадбирларини кўраётирмиз. Бу соҳадаги оммавий сиёсий, партиявий-ташкилий ишлар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг VI пленуми қарорлари асосида олиб борилмоқда. Партия ташкилотлари партия, давлат, молия интизомини мустаҳкамлашга катта эътибор беришяпти. Район партия комитетлари кадрларни танлаш, уларни жой-жойига қўйиш билан активроқ шуғулланадиган бўлиб қолдилар. Кадрлар резервини вужудга келтиришга ҳам алоҳида аҳамият бериляётир.

Буларнинг ҳаммаси давлат планлари ва социалистик мажбуриятларни барвақт бажаришга имкон бераётир. Меҳнаткашларнинг социал турмуш шароитларини янада яхшилаш, қишлоқларни қайта қуришни тезлаштиришда муҳим омил бўлмоқда. Пахта даласида, чорва фермасида ёки боғ ва полиз пайкалларида ишловчиларнинг моддий, маънавий манфаатдорлиги ўсяпти. Кишиларнинг дунёқараши такомиллашиб, маънавий камолоти қарор топмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитетининг май Пленумида уқтириб ўтганидек, бригада ва коллектив пудрати, устама мукофот системасини кенг жорий қилиш ўз самарасини кўрсатяпти. **«Бу соҳадаги энг муҳим иш шундан иборатки,** —деди у, **—ҳар бир меҳнаткаш ўзи нима иш қилганлиги билан қанча ҳақ олганлиги ўртасидаги бевосита оддий ва тушунарли алоқани кўриб, сезиб турадиган бўлсин».**

Биз бундан буён ҳам коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли бажаришда партия кўрсатмаларига оғишмай амал қилаверамиз. Олдимизда турган улуғвор вазифаларни амалга оширишда сиёсий ва идеологик воситалардан, пропагандист ва агитаторларнинг сафарбар этувчи оташин сўзларидан кенгроқ фойдаланамиз. Ҳеч шубҳа йўқки, областимиз коммунистлари, барча меҳнаткашлари Иттифоқимизнинг шонли 60 йиллик тўйини муносиб совғалар билан кутиб оладилар.

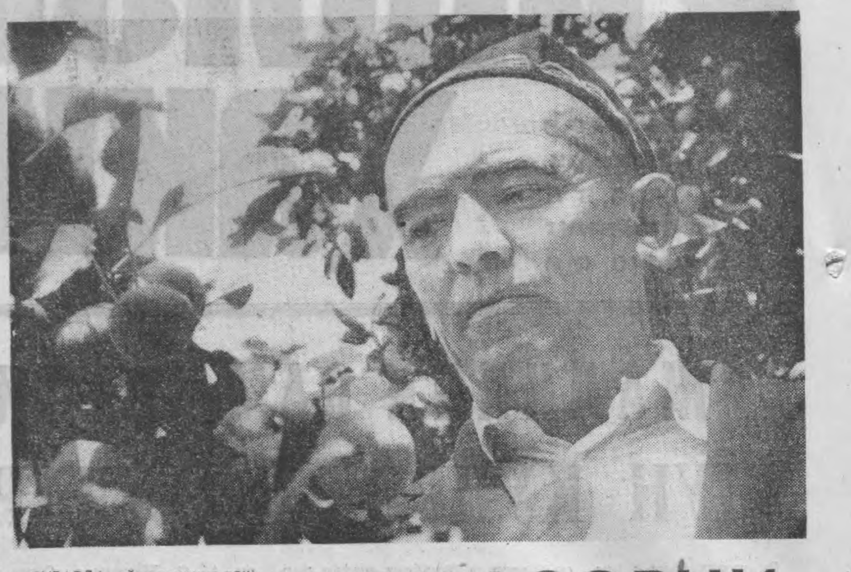

СУРАТДА: хўжаликнинг пешқадам бригада бошлиғи Фармонқул Раҳмонбердиев олмазорда.

Е. БОТИРОВ фотоси.

ДАШТ ТУҲФАСИ

Кўп йиллардан буён Риштон районидаги Куйбишев номли колхоз меҳнаткашлари Оқтомир дашти ерларини ўзлаштириш, бу жойларда боғ-роғлар барпо этиш истаги билан яшардилар. Биринчи бўлиб Собир Ваҳобов бу ишга қўл урди. Собир ака издан борувчилар кейинги пайтда анча кўпайиб қолди.

1970 йилда Оқтомир даштидан 3 гектар ер ўзлаштирилиб, дастлабки йилиёқ мўъжазгина боғ барпо этилди. Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти ташаббускорлар ишини маъқуллаб уларга яқиндан кўмаклашдилар. Бугунги кунда бу ерлар гулистон. Даштда ўрик, олма, гилос, шафтоли, анор, анжир сингари мевалар етиштириляпти. Меҳнатсевар, камтар боғбон Собир ака Ваҳобов етакчилик қилаётган бригадада 35 хилдан зиёд мева турлари мавжуд. Уларнинг ҳар тупи меҳр билан парвариш қилинганлиги туфайли ҳосил мўл бўлди.

Айни кунларда давлатга олма, шафтоли меваларн топшириш қизғин боряпти. Ўтган йили давлатга 42 тонна ўрик топширилган эди. Бу йил мазкур кўрсаткич 50 тоннага етказилди.

Қувончлиси шундаки Собир аканинг оила аъзолари ҳам соҳибкорликка меҳр қўйишган. Ўғиллари Зарифжон, Назиржон, Солижон, Ваҳобовлар қизлари Раҳимахон, Раънохон ва Мавжудахон Ваҳобовалар мева йиғимтеримида оталарига яқиндан кўмаклашмоқдалар. Бундай ташаббускор боғбонларнинг ғайрат-шижоати туфайли шаҳарликлар дастурхони тўкинсочин бўлиб бормоқда.

М. ШАРИПОВ,

Р. ЕДГОРОВ.

ОЛМАЗОРНИ ОРАЛАБ-ОРАЛАБ...

РЕПОРТАЖ

Боғлар. Бир-бирига туташ боғлар. Мевасининг мўллигидан дарахтларнинг шохлари ерга тегай-тегай дейди. Сермева шохларга айри қўйилган. Олмазорларнинг ҳосилини айтмасизми? Қирмизи олмалар қуёш нурида тарам-тарам товланади. Соҳибкорларнинг қўли-қўлига тегмайди.

Файзиқул Раҳмонбердиев етакчилик қилаётган бригадага ўтдик. Олмазорнинг ўзи 18 гектар майдонни эгаллайди. Олмазорнинг бугунги кўрки, тароватти ўзгача. Дарахтларга боқиб кўз қувонади, дил яйрайди. Қип-қизил бўлиб пишган нақшин олмалар салмоғидан дарахтлар шохи ерга эгилган. Ҳосил чиндан ҳам бўлиқ. Кўпинча кишилар олмани қуртдан асраш қийин деб шикоят қилишади. Олма қурти офатнинг ўзгинаси. Аммо бу ерда олма кушандасидан нишона йўқ. Олмалар юзи тиниқ ва сержило, ҳушбўй ҳид теварак-атрофга таралган.

— Мўл ҳосил етиштириш кишидан катта масъулият талаб этади,— дейди бригадир Файзиқул ака.— Олма дарахти муттасил парваришни хуш кўради. Қишда уни чилла сувига қондирамиз. Ёз давомида қатор ораларини бир неча марта шудгорлаймиз. Йилига уч-тўрт марта дарахтларни олма қуртига қарши заҳарли химикатлар билан дорилаймиз. Мана кўриб турибсиз, меҳнатимиз маҳсули чакки эмас. Фақат эртапишар олма ҳисобига ҳўл мева тайёрлаш йиллик планимизни 80 процентини бажариб қўйдик. Совхозимиз бўйича давлатга топширилган мева 200 тоннага яқинлашиб қолди. Кечки мева ҳисобига йиллик план икки баравар бажарилади, деб ният қиляпмиз.

Бригадир фахрланишга ҳақли. Чунки бригадада жами 20 нафар киши меҳнат қилади. Ҳаммаси аҳил-иноқ. Ўз касбларининг фидойилари. Улар қўлни қўлга бериб, бой тажрибаларини моҳирлик билан ишга солаётганлари туфайли шундай мўл ҳосил етиштиришга муваффақ бўлганлар. Мана энди ҳосил самараларидан мамнун бўлиб, пишиб-етилган меваларни пешма-пеш узиб, давлатга етказиб бермоқдалар.

Шу пайт ёнимизга енгил машина келиб тўхтади. Кабинадан ўрта бўйли, истараси иссиқ, бир йигит тушиб, биз томонга келди. Бу — совхоз директори Илҳомжон Отажонов эди. Самимий кўришгач, мева терувчилар ёнига бошлади.

Ана, олма терувчи йигит ва қизларнинг қўли-қўлига тегмаяпти. Бириси қўшқават нарвон устига чиқиб, меваларни зудлик билан тераётган бўлса, бошқаси терилган ноз-неъматни яшчикларга жойлаш билан банд. Дим иссиқ ҳавода уларнинг юзида реза-реза тер томчилари ҳосил бўлганди. Мухтабар Йўлдошева, Раҳима Эшматовалар олма узишаётган бўлса, Холдор Бозоров, Рисқибой Пўлатов ва Рисқибой Содиқовлар яшчикларга солинган олмаларни жўнатишга ҳозирлик кўрардилар.

— Ҳорманглар, ишнинг бориши қандай? — дея директор терімчиларга гап қотди.

— Саломат бўлинглар. Келинглар. Ишимиз чакки эмас. Мана шу дарахтдан бешовимиз 8 яшчик олма тердик, — деди Холдор ака кафтларини бирбирига уриб қўлидаги чангни қоқаркан. — Ҳар бир яшчикдаги олма 25—30 килограмм чиқади. Қаранг, бир дарахтдан 200 килограмм атрофида олма териб олибмиз-у, ҳали шохларида ҳосил бор.

Илҳомжон суҳбат асносида олма терувчилар ишини кузатиб турган эди:

— Биласизларми ҳамкасблар, — деди у ишчиларга юзланиб. — Бу олмаларни бугуннинг ўзидаёқ вагонларга жойлаб Узоқ Шарқ ҳамда Иваново области меҳнаткашларига юборамиз. Олмаларнинг яхшисини теринглар, юмшаб кетгани тушмасин. Бир дона шундай олма бутун яшчикдагисини нобуд қилади.

— Ҳавотир олманг, ўртоқ директор, уларга ёмон маҳсулот жўнатармидик. — Келгуси йилда яна шу олмадан жўнатинглар, — деб сизга илтимосномалар келса ажаб эмас.

Иш завқ-шавқ билан давом этарди. Директор билан мамнун бўлиб бошқа бригадаларга йўл олдик. Шу куни Файзиқул Бердиқулов, Муҳаббат Ғаффорова, Муҳиддин Сабриддинов ўртоқлар етакчилик қилаётган бригадаларда ҳам бўлдик. Уларга яқиндан кўмаклашаётган Тошкент шаҳар Ленин райони меҳнаткашларининг иши билан танишдик. Ҳамма ерда меҳнат симфонияси авжида эди.

— Ҳашарчиларимиз ишидан ғоят мамнунмиз, — дейди директор.— Айниқса, республика Давлат банки ходимлари, Жуковский номидаги медицина билим юрти талабалари бизга яқиндан кўмаклашиб, оғиримизни енгил қилишяпти. Уларга тасанно. Аммо шуни ҳам айтиб қўйишим керакки, айрим мутасадди ўртоқларга эътирозимиз ҳам йўқ эмас. Мана шу ширин-шакар, ноз-неъматларимиз ҳар куни шаҳарликлар дастурхонини безаса, деймиз. Лекин савдо ходимлари бунда ишчанлик кўрсата олмаяптилар. Улар маҳсулотни вақтида олиб кетиша олмай уринтириб қўйишяпти. Дала-дўкон усулидаги хизматни янада такомиллаштириш керак.

Ҳа, Паркент районидаги «Гулбоғ» совхозининг қут-барака инган олмазорларини оралсангиз, қадоқ қўлли соҳибкорларнинг фидокорона меҳнати устидан чиқасиз. Улар КПСС Марказий Комитетининг СССРнинг Озиқ-овқат программасини белгилаб берган май Пленуми қарорларига амалий иш билан жавоб бериб, ўз ширин-шарбат маҳсулотлари билан эл-юрт дастурхонига қут-барака киритишмоқда.

А. ФОЗИЛОВ,

Ф. ИСАЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбирлари.

Ферма энг яхшиларга ишониб топширилган

Чортоқ районидаги «Москва» колхозида ўзига хос бир конкурс бўлиб ўтди. Слесарлар молбоқувчилар, сут соғувчилар ва ем-хашак тайёрловчи операторлар машина ускуналардан фойдаланиш, молларни парвариш қилиш, кўп сут соғиб олиш маҳорати ҳусусида мусобақалашдилар. Колхозда қуриб битказилган янги чорвачилик фермасида мусобақа ғолиблари ишлайди.

Бу ерга 500 тадан кўп сермаҳсул сигир кўчириб ўтказилди. Ем-хашак тайёрлаш ва тақсимлаш, молларни суғориш, шунингдек оғилхоналарни супириб-сидириш тамомила механизациялаштирилди. Фермаларнинг чиқитлари қувур орқали маҳсус ҳандақларга тушириб йиғилади ва бу ерда компост тайёрланади. Сут сифатини аниқлайдиган лаборатория, душхона, дам олиш хонаси бор.

Янги фермадаги машина-ускуналарни райсельхозтехника мутахассислари монтаж қилдилар. Йил охиригача Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш техника таъминоти Давлат комитетининг бўлинмалари 60 та янги сут комплексини, чўчқачилик фермаларини, қора молни сўқимга боқувчи корхоналарни серунум механизмлар билан жиҳозлаб чиқиш ниятида.

(ЎзТАГ мухбири).

Сирдарё балиқчилик комбинати ишлаб чиқариш қувватини жадал оширмоқда. Бу йил 15 минг центнер, ўтган йилдагидан 6 минг центнер кўп балиқ овланади. Ҳавзаларда ўрдак асраш ҳам йўлга қўйилди. Амалдаги йилда истеъмолчиларга кўплаб ўрдак гўшти жўнатилади. Комбинат қоллективи СССРнинг Озиқ-овқат программасини амалга ошириш учун курашиб, шу беш йилликда маҳсулот етиштиришни икки баравар кўпайтириш учун курашмоқда.

Суратда: балиқ ва ўрдакларга озуқа бериш пайти.

Р. Нуриддинов фотоси. (ЎзТАГ).

ДАСТУРХОН ТЎКИНЛИГИ

Янгиқўрғон районидаги Ильич номли совхоз далаларида иш қизғин. Боғбонлар пишиб етилган меваларни пешма-пеш узиб эл-юрт дастурхонига тортиқ этишмоқда. Улар бундай юқори ҳосил етиштиришга ўзларининг фидокорона меҳнатлари туфайли эришдилар. Қиш ойида мевазорлар яхоб сувига қондирилди. Эрта кўкламда таги юмшатилиб, етарли миқдорда ўғит берилиб озиқлантирилди. Мева зараркунандаларига қарши профилактик тадбирлар ўтказиб турилди. Ана шундай ишлар туфайли ҳосил кутилганидан анча зиёд бўлди.

Бугунги кунда боғда мевалар ғарқ пишди. Соҳибкорлар меваларни жадаллик билан йиғиштириб олишяпти. Айниқса, бу тадбир Ленин ордени кавалери Ҳамид Мирзаев бошчилик қилаётган бригадада тезкорлик билан олиб бориляпти. Бригада аъзолари ҳар куни эл дастурхонига 6—8 тонна атрофида ширин-шакар мевалар тортиқ этишмоқда.

Совхоз боғбонлари СССР 60 йиллиги шарафига меҳнат вахтасида туриб ишлаб катта ютуқларини қўлга киритишмоқда. Улар она-Ватанга 960 тонна ҳўл мева, 260 тонна узум, 210 тонна сабзавот ва 340 тонна картошка тортиқ этиш мажбуриятини олишган. Дастлабки ҳисоб-китоблаларга кўра бу мажбурият ошириб бажарилишидан далолат бериб турибди.

О. ҚОЗОҚОВ.

АГАР ҲАЁТНИ СЕВСАНГ...

«...Экин-тикин» адирида тароватли тонг отмоқда. Субҳи саҳар қўшиғи бутун атрофга худди шу ердан тараляпти. Боғларнинг шивир-шивирида ҳам, ариқлардаги сувларнинг шарқирашида ҳам, майсалар тўлқинида ҳам, ана бу атир гул япроғида титраб турган нуқра шабнамда ҳам бир маъно бор. Олис тоғлар чўққисида қуёшнинг бир парчаси кўриниши билан унинг нурлари энг аввал мана шу адирлар бағрига тўкилади. Бундаги маъно эса қуёш қадар беқиёс. Аммо табиатнинг бундай нафосат китобидаги пурмаъно ёзувларни ҳамма ҳам ўқий бермайди. Бундай китобларни ўз дастхати билан ёзганлар, ҳаётни чинакамига севганларгина аниқ ва равон ўқий оладилар. Эргашбойга мана шу китобни ўқиш бахти муяссар бўлмаганида, балки, ҳар куни тонгни «Экин-тикин» қирларида қаршилаб олишга одатланмаган бўлармиди?

Бу сафар адирда узоқроқ ўтириб қолди. Бир тараф олмазор, бир тараф ўрикзор, бир тараф эса кўз етмас узумзор ва пахтазорлар. Яшилликдан кўз қувонади. Эргашбой адир гўзаллигидан энтикиб кетди. Ёнидаги гулзорга сув очиб қўйди. Ана, қўшни қирда биринчи бўлиб трактор кўринди. Сўнгра адирга чирмашиб кетган йўлларда машиналар, одамлар оқими пайдо бўлди. Қуёш нурини эма бошлаган қирлар яна ҳам тароватли кўрина бошлади. Адир бағрига ҳаёт гулдуроси тўхтовсиз, шиддат билан кириб келарди. Эргашбой мана шу ҳолатни кўриб турганидан, шу ерда туғилиб, шу ерга меҳнати сингаётганидан беҳад қувониб кетар, қирдан туриб бутун дунё эшитадиган овозда, «Ҳаётни севаман!» деб ҳайқиргиси келарди...

Эргашбойнинг юрагидаги бу ҳайқириқ адирдаги мана шу беқиёс гўзалликни кўриб турганидан туғилгани йўқ. Юртимизда бунақанги жаннатмакон жойлар кам дейсизми? Йўқ, асло бундан эмас. Унинг қалбидаги бу тўлқин, бу ҳаяжон, бу ҳайқириқ мана шу гўзал ҳаётни яратишда иштирок этаётганлигидан фахрланиш туйғусидан пайдо бўляпти. Ахир у «Экин-тикин» адирида бир коса сувни 4—5 киши бўлиб ичган лаҳзаларни ҳам яхшигина билади.

Узоқ эмас, бундан йигирма йил муқаддам бу қирлар бағрида, айниқса, ёз кунлари инсон қораси кўринмасди. Пастдаги қишлоқдан қараганда қирлар бамисоли алангани эслатарди. Яккам-дуккам ўт-ўланлар ҳам қовжираб қоларди. Саратон кунлари қишлоқ қариялари «Қаранг, адир одамни ютаман деяпти», деб қўйишади. 10—12 ёшли Эргашбойга ўшанда «Экин-тикин» адири оғзидан ўт пуркаб турган аждаҳога ўхшаб кўринарди. У ҳароратнинг зўридан адир алангаланиб кетиши мумкин, деб ўйларди.

Кўклам келиши билан Донгқишлоқликлар адирга отланишарди. Эргашбойнинг худди бугунгидай эсида. У кетмонларни, болға, эгов, нонни кўтариб оларди. 50 ёшни қоралаб қолган отаси Ҳасанбой ака эса бир неча идишда сув оларди. 30—40 сотих ерга қайроқи буғдой сепиб, кейин кетмонлаб чопиб чиқишарди. Эргашбой қаттиқ чарчаган пайтларда отасидан сўраб қоларди:

— Дада!

— Ҳа, ўғлим.

— Буғдойимиз яхши бўлармикан?

— Худо ёмғирни бериб турса бўлади, ўғлим.

Эргашбой ўшандан кейин жимиб кетарди. Унинг назарида отаси дунёдаги энг кучли, энг ақлли одам эди. Шунинг учун ҳам отасининг жавобидан тўла қаноат ҳосил қиларди. Дарҳақиқат, баҳор серёмғир бўлган йилларда буғдойлари роса бўларди. Қурғоқчилик бўлса, сепилган уруғ ҳам, меҳнатлари ҳам зое кетарди. Эргашбой буғдойлари бўлган йиллардан кўра бўлмаган йилларини кўп эслайди. Отаси тупроғи чангиб ётган қирда пешонасини ушлаб, узоқ ўй суриб ўтириб қоларди. Офтобда қорайиб, мисга ўхшаб ялтираб турган юздан оққан терни артиб, устма-уст «Аттанг, аттанг», деб қўярди.

Эргашбойнинг шундай пайтларда отасига раҳми келиб, ичи ачишиб кетарди. Айниқса, адирдан қуруқ тушганларида онаси Зулфиниса опанинг пешвоз чиққани ва отасига термилганини кўрганида тўлиқиб кетиб, йиғлагиси келарди:

— Беш-олти боғ ҳам бўмабдими? — умидвор сўрарди онаси.

— Йўқ, — деб жавоб қайтарарди отаси.

Ўша пайтларда Эргашбойнинг тунлари уйқуси қочиб, хаёллари чувалашиб кетарди. Отасига, онасига, опасига, бутун маҳалласига ёрдам бергиси келарди: бир думалаб аллақандай сеҳргар бўлиб қолса. Қўлида кўтариб юрадиган тилсимоти бўлса. Унинг битта қулоғини бураса ёмғир ёрса, яна биттасини бураса ҳар бир қирда биттадан булоқ пайдо бўлиб, сув шарқираб оқиб турса. Биринчи бўлиб отасидан сўраса:

— Дада, қаерга буғдой сепайлик?

— Мана бу қирга, — деса отаси. Эргашбой тилсимотнинг қулоғини бураса. Бир зумда адир бағри ҳайдалиб, буғдой сепилиб, булоқдан сув оқиб турса. Эргашбой шунақа нарсаларни қаттиқ ўйлаганидан боши оғриб, уйқуга кетганини билмай қоларди. Оилада хушчақчақлик бўлган кунлари мана шу ниятларини айтиб берса, укалари Йўлдошбой билан Тожибой «Хаёлпараст» дейишиб, жиғига тегарди. Ҳасанбой ака билан Зулфиниса ая эса «Яхши ният-да, болам» деб кўнглини кўтаришарди.

Аслидаям ҳақиқат хаёлдан бошланади-да. Агар одамлар қадимда учар гиламларни хаёл қилишмаганида самолёт кашф қилинармиди? Учар отлар ҳақида афсоналар тўқилмаганида енгил автомашиналарни ўйлаб топишармиди? Ойнаи жаҳонни орзу қилишмаганида телевизор пайдо бўлармиди? Инсон энг аввало эҳтиёжи учун тасаввурга сиғмас нарсаларни хаёл қилади. Ана шу хаёл бора-бора ҳақиқатга айланади.

Эргашбой Андижондаги 19-ҳунар-техника билим юртида ўқиб юрган йилларида ҳам, армия хизматини ўтаётганида ҳам «Экин-тикин» адирига сув чиқиши, унинг бағри обод бўлишини ўйларди. У ўз ўрнини жуда эрта аниқлаб олди. 1969—1970 йилларда Экин-тикин адирини ўзлаштириш мақсадида Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Иброҳим Бакиров номидаги насос станцияси қурилиши бошланганида бу хабарни Ҳасанбой ака Армия хизматидаги ўғлига етказди.

Чунки у ўғлидаги қизиқишни ҳис қилар, бу воқеа ўғли учун жуда катта янгилик бўлишини биларди.

Эргашбой хизматдан қайтиши билан насос станциясига машинист бўлиб ишга кирди. Ишлаш билан бирга Андижон электромеханика техникумини сиртдан тамомлади. 1978 йилдан инженер-электрчи, 1980 йилдан бошлаб шу кунгача катта инженер-механик бўлиб ишлаб келмоқда. Бу вазифа унинг ҳужжатларида ёзилган, холос. Ҳамқишлоқлари эса уни фахр билан Эргаш мироб, дейишади. Укалари Йўлдошбой ҳам, Тожибой ҳам адирда ташкил этилган янги совхозда сувчилик қилишади.

Насос станцияси битиб, «Экин-тикин» адирида биринчи марта оқин сувнинг товуши эшитилган кун Эргашбойнинг ҳаётида қайта туғилиш куни бўлган. Тўғри, ўша куни бутун қишлоқ адирга кўчиб чиққан, оби ҳаёт байрами бўлган. Лекин Эргашбойнинг қувончи, ҳаяжони ҳаммани ҳайратга солган.

ИРРИГАЦИЯ ЖОНКУЯРЛАРИ

Насос станцияси ишга тушиши билан у 140 метр баландликка сув ҳайдаган. Эргашбой биринчи тўлқин билан баббаравар қир тепасига етиб борган. Биринчи тўлқинни ўз ҳовучи билан қабул қилиб олган. Ундан кейин ҳам ҳамма қирларга бирма-бир югурганича биринчи тўлқин билан бир пайтда чиқиб бораверган. Ўшанда йиғилганлар «Эргашбой қирмақир сув етаклаб боряпти», дейишган.

Йўқ, бу ўзини кўрсатиш ёки ўта ҳаяжонланиш аломати эмас эди. Бу асрий қақроқ тупроққа ҳаёт олиб кира олган инсонлар қудратининг, замин эгаларининг шу қадар қадрдон тупроққа бўлган меҳр ва садоқатининг чинакамига намоён бўлиши эди. Эргашбой ҳамқишлоқларининг асрий армонлари, ота-онасининг армони рўёбга чиққанлигини ўз қўли билан ушлаб кўра олди. Мана шу қудрат уни тўлқинлар билан баробар қирларга олиб чиқди.

Кечагина қишлоқ одамлари бир боғ буғдой ололмаган адир бағрида 1860 гектар майдонга эга бўлган «Известия» узумчилик ва боғдорчилик совхози барпо этилди. Шу кунларда насос станцияси 2500 гектарга яқин майдонни суғоряпти. «10-НМК-2» маркали саккизта агрегат Кўкгумбаз ариғидан сув олади. Ҳар битта агрегат 140 метр баландликка секундига 200 литрдан сув чиқариб беради. Битта агрегатнинг бирор соат ишламай қолиши юз гектарлаб майдонларни сувсиз қолиши демакдир. Уларнинг бетўхтов, нуқсонсиз ишлашида Эргашбой Дадабоевнинг хизматлари жуда катта.

— Ишимиз нозик ва масъулиятли, — дейди Эргашбой. Биринчидан, ўз ишимизни севишгина кифоя қилмайди. Уни ипидан игнасигача билишимиз зарур ва шарт. Иккинчидан минг-минг гектар адир ерларнинг тақдири бизнинг қўлимизда. Бу ерлар шундайгина ерлар эмас. Бу — бутун бир катта хўжалик меҳнаткашларининг ризқ-рўзи, фаровонлиги, тўкин-сочинлиги. Шунинг учун бизнинг бирор лаҳза бефарқ бўлишга ҳаққимиз йўқ.

— Сизда ўз касбингизга, ишингизга ўта жавобгарлик ва масъулият ҳисси билан қараш қандай шаклланган, — қизиқиб сўраймиз Эргашбойдан.

— Билмадим, — деб жавоб беради у. — Мен иш бошлаганимдан бери битта коллективда ишлаяпман. Коллективимизнинг ҳар бир аъзоси шунақа. Масалан, насос станциямиз бошлиғи Усмонжон ака Абдураҳимов, устозларим — Деҳқонбой Исломов, Шокиржон Юнусовлар мени ҳамма вақт шундай бўлишга ўргатишган ва шундай қилишяпти.

— Шогирдларингиз борми?

— Бор. Машинистлар: Адҳамжон Рўзиев, Абдулла Маҳкамов, Раҳимжон Алимқулов.

— Уларга кўпроқ нималарни ўргатасиз?

— Устозларимдан ўрганган барча яхши фазилатларни.

Эргашбойнинг вазифаси аниқ. У насос станциясидаги барча агрегатларни тўла қувват билан бенуқсон ишлашини таъминлаш, адир бағрига керакли миқдорда сув етказиб бериш. Йўқ, у мана шу юмушлар билангина чегараланиб қолмайди. У ишдан бўш вақтларида кўпинча эрталаб сув йўлларини бирма-бир кўздан кечиради, узумзор, олмазор, ўрикзор, ёнғоқзор, шафтолизор, пахтазорларни айланиб чиқади, сабзавот ва полиз экинларини назардан ўтказади. Керак жойларда ўз фикрларини ўртоқлашади. Сувчилар билан эса доимий мулоқотда.

Андижон район партия комитетининг биринчи секретари Нуъмонжон Абдулазизов Эргашбой ҳақида шундай дейди:

— Шу адир бағрида кўкараётган ҳар битта дарахт, ҳар битта ниҳолда Эргашбой мирobнинг хизматлари мана ман, деб кўриниб турибди. Адир ерларининг ҳақиқий эгалари мана шу Эргашбойлар бўлади.

— Мен Эргашбойни эрта тонг пайтларида қир устида ўтирганини жуда кўп кўрганман, — деб ҳикоя қилади «Известия» совхозининг директори Сотволди ака Маҳбубов. — У ҳаётни жуда севади. Фақат гўзаллиги учунгина эмас, унинг бутун заҳмати, машаққати, гўзаллиги ва қувончлари билан бирга севади. Назаримда у ҳаётини мана шу адирсиз, унга сарфланган меҳнатсиз, шу меҳнатдан яралган гўзалликсиз тасаввур қилолмайди. Бу фазилатларнинг ҳаммаси, айниқса, тонг пайтларида ниҳоятда тиниқ, жозибали кўринади. Шунинг учун у тонгларни ўзи яшартираётган қирлар тепасида кутиб олади.

Ҳа, ҳар ким ўзи яратган китобидаги ҳар бир сатрнинг маъноини ўзи чуқурроқ, теранроқ тушунади, ҳис қилади. Мана, бу тонг чоғида ҳам Эргашбой ўз дастхати тушган китоб саҳифаларини бирма-бир варақлаяпти. Ана бу гул томирига сингиб бораётган томчида Эргашбойнинг кўз нури, қалб ҳарорати, орзу умидлари мужассам. Ана бу пирпираётган ғўза ниҳолининг беғубор баргидан ҳам, мана бу илк мева тўккан анор доналарида ҳам, гулларнинг муаттарлигида ҳам. Ариқда шилдираётган сув эмас, Эргашбой куйлаётган қўшиқ. Ахир инсон ўзи яратган ҳаёт гўзаллигини севмай тура оладими? Агар ҳаётни севсанг, томчи шабнам ҳам, нуқра япроқ ҳам сен учун азиз ва ардоқли. Унга бефарқ қаролмайсан. Чунки у ҳам кимнингдир меҳнати самараси. Агар ҳаётни севсанг, умринг ҳам ҳаёт янглиғ боқий ва гўзал бўлиб қолади. Ҳаётни севиш эса инсонларга, заминга яхшилик қилишдан, гўзаллик бахш этишдан бошланади...

Эргашбой қишлоқдан чиқиб, адир томон келаётган аёл ва болаларни кўрдию, чеҳраси яна ҳам очилиб кетди. Кўзи тушиши билан таниди: умр йўлдоши Донахон қизчаси Ўктамхонни етаклаб олган. У онасини кўкаламзор томон тортқилайди. Катта қизи Дилором гул-чечаклар териб келяпти. Анча олдинда келаётган тўнғич фарзанди Зафар эса катталардай жиддий қадам ташлаб тобора баландликка кўтарилияпти.

Адир бағри янада ёришиб кетгандай бўлди. Эрталаб Донахон: «Бугун бўшмиз. Болаларни бир адир боғларига олиб чиқай» деяётган эди. Эргашбой ҳам шошилиб қирдан туша бошлади. Қирлардаги ариқлар эса эгаларининг завқидан қувониб, қарсак чалаётгандай шарқирарди.

А. ҚОРАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг мухбири.

БИЗНИНГ ТАВСИЯЛАР

ЧЕКАНКАНИ ЎТКАЗИШ МУДДАТЛАРИ

Пахта ҳосилдорлигини оширишда чеканка самарали восита эканлиги илмий тадқиқотлар ва деҳқонлар иш тажрибасида исботланган. Чеканка ўсимликнинг яхши ривожланиб, серҳосил бўлиши, минерал ўғитлар ва сув билан етарли миқдорда таъминланишига ёрдам беради.

Кўп йиллик кузатишлар шундан далолат бермоқдаки, республиканинг аксарият район ва хўжаликларида катта майдонларда ғўза чеканкасини барвақт ўтказишга йўл қўйилмоқда. Ўсимликнинг ҳолати ва ундаги ҳосил шохларининг сони ҳисобга олинмасдан ўтказилган чеканка оқибатида ғўза иссиқликдан ҳамда ўзининг табиий имкониятларидан тўлиқ фойдалана олмайди.

Маълумки, ҳосилнинг пишиб етилиши ва кўсакларнинг очилиши фақат самарали ҳарорат йиғиндисига ҳамда навнинг тезпишарлигига боғлиқ. Чеканка таъсирида ўсимликдаги, айниқса унинг пастки қисмидаги ҳосил элементлари кўпаяди. Бу ҳосил элементларидан бирмунча бўлиқ кўсаклар пайдо бўлади ва улар ҳосилдорликни, тола сифатини оширишга имкон беради. Бизнинг кузатишларимизча, ғўзада 15—16 та ҳосил шохи пайдо бўлганда чеканка ўтказилса, ана шундай бўлиқ кўсаклар 14—16 тани, ҳосил шохлари 9—10 та бўлганда эса бўлиқ кўсаклар атиги 6—9 тани ташкил этади.

Чеканка тўғри ўтказилган тақдирдагина пахта ҳосилдорлиги ва сифатини ошириш имконини беради. Чигит кеч ёки қайта экилган майдонларда чеканка ўтказилганлигига қарамай, ҳосилнинг кеч пишиб етилиши ҳаммага яхши маълум.

Пахта етиштиришнинг ҳозирги илмий асосланган технологияси мавжуд пахта навларидан гектарига 40—50 центнердан ва ундан ҳам кўпроқ ҳосил олишни таъминлайди. Бунинг учун эса ҳар туп ғўзада 14—16 та ҳосил шохи бўлиши шарт эканлигини тажрибалар кўрсатмоқда. Ана шунча миқдордаги ҳосил шохларисиз октябрь ойида пишиб етиладиган, юқори сифатли пахта олинишини таъминлайдиган ҳосил етиштириш мумкин эмас. Кўп йиллик маълумотларга кўра, мавжуд об-ҳаво шароитлари республикамизнинг барча зоналарида етарли миқдорда ҳосил шохларига эга бўлган ғўзани парваришлаш имконини беради.

Афсуски, кўпгина мутахассислар ана шу муҳим масалага етарли эътибор бермайдилар. Бунинг оқибатида ғўзаларда зарур миқдорда ҳосил шохлари пайдо бўлмасдан, эрта чеканка қилинишига йўл қўйилмоқда.

Ўрта толали пахта навлари экаётган районлар ва хўжаликларнинг далаларини текшириш натижалари кўсаклар сони, ўз навбатида эса ҳосил миқдори ўсимликдаги ҳосил шохларининг сонига қатъий равишда боғлиқ эканлигини кўрсатди. Буни қуйидаги жадвалдан ҳам кўриш мумкин:

Чеканкадан сўнг ўсимликдаги ҳосил шохларининг сони	Ғўзада пайдо бўлган кўсаклар сони
10,0 тагача бўлганда	9,0
10,1—12,0	10,9
12,1—14,0	11,6
14,1—16,0	13,7
16,1 ва ундан кўпроқ	16,9

Жадвалдаги маълумотлардан ҳам кўриниб турибдики, етарли миқдорда ҳосил шохлари пайдо бўлмасдан бурун чеканка ўтказиш ўсимликнинг ғовлаб кетишига, ҳосилнинг анча камайишига олиб келади.

Каттаю-кичик ғўзани ёппасига қўлда чеканка қилиш ҳосилга айниқса, кўп зиён етказади. Колхоз ва совхозларни текширганда, ҳали ўсимликларнинг ярмида 10—12 тадан ҳосил шохи пайдо бўлмасданоқ эрта чеканка қилишга йўл қўйилаётганлиги аниқланди. Бундан ҳосилга қандай зиён етказилаётганлиги аниқ. Механизация ёрдамида чеканка қилинганда ана шунинг олди олиниши мумкин эди. Бунинг учун ғўза турлича ривожланган пайкалларда икки марта — аксарият ўсимликларда 14—16 та ҳосил шохи пайдо бўлганда ва орадан 7—8 кун ўтгач, яна бир марта чеканка қилинса, бас.

Мўл пахта ҳосили етиштиришга чеканка муддатларининг ижобий таъсирини Самарқанд области хўжаликлари ва бошқа областларнинг кўплаб районлари мисолида яққол кўриш мумкин. Ўтган йили Самарқанд областида ана шу муҳим агротехник тадбир аксарият ўсимликларда камида 14—15 та ҳосил шохи пайдо бўлган кезларда ўтказилди.

Социалистик мажбуриятнинг бажарилишини таъминлайдиган даражада мўл ва сифатли ҳосил етиштириш республика колхозлари ва совхозларининг бош вазифасидир. Бу йил айрим хўжаликларда ривожланиши турлича бўлган ғўзалар ҳам мавжуд. Шу боисдан чеканкани қатъий равишда табақалаштириб ўтказиш тавсия этилади.

Фан ва тажрибалардан олинган кўп йиллик маълумотларга таянган ҳолда чеканкани қуйидагича: унумдор ерлардаги кучли ривожланган ўсимликларда 15—16 та, ўртача ривожланган ўсимликларда 14—15 та, кучсиз ривожланаётган ўсимликларда камида 13—14 та, ингичка толали пахта навларида эса 19—20 та ҳосил шохи пайдо бўлганда ўтказиш тавсия этилади. Ғўза нимжон, пакана бўлиб ўсаётган жойларда, ҳосил шохлари 9—10 тадан кўп бўлмаганда чеканка қилиш шарт эмас.

Чеканка қилиш муддатларини ўсимликларнинг қалинлигига ҳам қараб табақалаштириш даркор. Ўрта толали навлар учун — кўчатлар қалинлиги 120 мингтагача бўлган жойлардаги ғўзаларда 14—16 та, гектарига 120 мингдан зиёд бўлган жойлардаги ғўзаларда эса 12—14 та ҳосил шохи пайдо бўлганда чеканка қилиш даркор. Ингичка толали навлар учун гектарига 150 минг тупгача кўчат бўлган жойлардаги ўсимликларда 20—22 та, 150 минг тупдан зиёд кўчат мавжуд бўлган пайкаллардаги ғўзаларда эса 19—20 та ҳосил шохи пайдо бўлган кезларда чеканка ўтказиш тавсия этилади. Механизация ёрдамида чеканка қилиш ғоят муҳим аҳамиятга моликдир.

Шуни таъкидлаш кераки, пахта етиштиришнинг Тошкент технологиясини жорий этаётган областларда барча майдонлардаги ғўза механизация ёрдамида чеканка қилинаётир. У меҳнат унумдорлигини қўлда бажарилгандагига нисбатан 7—8 баравар оширади, ҳосилдорликни кўпайтириш имконини беради. Ҳар бир чеканка мосламаси йил давомида эртаги ҳосил элементларини сақлаб қолиш эвазига ҳар 100 гектар ердан 15—20 тонна қўшимча ҳосил олиш имконини беради. Ана шунинг ҳисобига республика бўйича ўн минглаб тонна қўшимча пахта ҳосили териб олиш мумкин. Механизация ёрдамида чеканка қилишнинг самарасини ана шундан ҳам яққол билса бўлади. Кейинги йилларда механизация ёрдамида чеканка қилиш ҳажмининг анча ўсганлиги пахта етиштириш агротехникасининг ривожидаги ижобий ҳодисадир. Ўтган йили қарийб бир миллион гектар майдондаги ғўза ана шу прогрессив усулда чеканка қилинди. Бу, барча майдонларнинг ярмига тенгдир.

Механизациялаштирилган чеканка ўсимликларнинг ривожи ва экинлар ҳолати ҳисобга олинган ҳолда табақалаштириб ўтказилиши зарур.

Тавсияларни СоюзНИХИ олимлари ва Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги министрлиги мутахассислари тайёрлаган.

ЯҚИН ШАРҚ ТИНЧ ВА ХАВФ-ХАТАРСИЗ БЎЛСИН!

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг АҚШ президентига мурожаати жаҳон жамоатчилигининг диққат-марказида турибди. Таниқли давлат ва жамоат арбобларининг баёнотларида, матбуот шарҳларида таъкидлаб ўтилганидек, ўзининг тинчлик сиёсатига содиқ бўлган СССР конструктив ва реалистик сиёсатни АҚШ ва Исроилнинг бефаросат иш кўришига қарама-қарши қўймоқда, агрессияга қарши кураша ётган араб халқларининг ҳаққоний ишини астойдил қўллаб-қувватламоқда.

Афғонистон Халқ-демократик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолигига кандидат, Марказий Комитетнинг секретари Маҳмуд Барялай бундай деди: Л. И. Брежневнинг мурожаати ҳозирги вазиятда ўз вақтида қилинган жуда муҳим мурожаатдир. Бу мурожаат Совет Иттифоқининг принципиал ташқи сиёсатини ёркин ифода этувчи далилларнинг биридир. Бу сиёсатнинг кузатган мақсади — тинчлик ва хавфсизликни таъминлашдан, империалистик агрессиядан, дўқ пўписа ва тазйиққа зарба беришдан иборат. Совет Иттифоқининг Ливандаги ҳунрезликни тўхтатиш ҳақидаги талаби СССР Араб халқларининг курашини қатъиян қўллаб-қувватлаб, Яқин Шарқ проблемасини адолатли равишда ҳал этишга интилаётганлигини жуда яққол тасдиқлайди.

Рабат радиоси Л. И. Брежневнинг мурожаатига Ливаннинг ички ишларига ҳарбий йўл билан бевосита аралашиш билан таҳдид қилаётган Вашингтонни жиддий огоҳлантириш, деб баҳо беради. Радиостанциянинг шарҳларида бундай дейилади: Совет раҳбари Америка қўшинлари қисми Ливанга юборилган тақдирда СССР ана шу фактни ҳисобга олган ҳолда ўз сиёсатини юритади, деб таъкидлади.

Туркиянинг **«Хуррият»** газетаси ёзади: «Совет Иттифоқининг Ливанга қарши Исроил агрессиясини тўхтатиш ҳақидаги ҳаққоний талаби Москвадан эшитилди. Бу агрессия гуноҳсиз кишиларнинг ўлимига сабаб бўлмоқда».

Урушга ва фашизмга қарши курашувчи Финляндия жамиятининг раиси **Эйно Пеккаринен** бундай деди: Совет Иттифоқи Яқин Шарқдаги аҳволга оқилона, реалистик ва амалий позицияда туриб ёндошмоқда. Л. И. Брежневнинг АҚШ президентига мурожаати буни исбот этувчи янги далилдир. СССР регионда Исроил агрессиясини тўхтатиш ва тинчликни тиклашга эришмоқ учун мумкин бўлган ҳамма чораларни кўрмоқда. Совет раҳбарининг огоҳлантириши ўз вақтида қилинган муҳим ташаббус бўлиб, агрессорни ҳам, унга ҳомийлик қилаётганларни ҳам, тўхтатиши керак.

«Совет раҳбари АҚШ президентига йўллаган мурожаатдан кузатилган мақсад, деб таъкидлайди Польшанинг **«Трибуна люду»** газетаси, — Исроил қўшинларининг Ливан ва Фаластин халқларини қириб ташлашини, ҳунрезликни тўхтатишдир. СССР ва бошқа социалистик мамлакатлар бутун Яқин Шарқ танглигини сиёсий жиҳатдан бартараф қилган тақдирдагина Фаластин проблемасини ҳал этиш мумкин эканлигига ишонадилар. Бу эса Исроил қўшинларини Ливан территориясидан олиб чиқиб кетишни ва Фаластин Араб халқига қонуний ҳуқуқларини беришни кўзда тутади. Вашингтон маъмуриятининг Ливанга Америка қўшинларини келтириш нияти Исроил агрессиясини Америка агрессияси билан тўлдириш, суверен давлатнинг территориясини парчалаб юборишга интилишдан бошқа бир нарса эмас».

Чехословакиянинг **«Руде право»** газетаси Л. И. Брежневнинг мурожаатини шарҳлаб қуйидагиларни ёзади: «АҚШнинг Ғарбий Байрутни қутқариш» ва «Яқин Шарқда тинчлик ўрнатиш» борасидаги тадбирлар Америка қўшинларини Ливанга юбориш тўғрисида қарор қабул қилишни тақозо этди, деган риёкорона даъволарини ҳеч ким жиддий бир нарса деб ўйламайди. Чунки Вашингтон билан Тель-Авив томонидан биргаликда планлаштирилган Исроил агрессиясини айнан АҚШ қўллаб-қувватлаб келмоқда».

(ТАСС).

СОВЕТ—ҒАРБИЙ ГЕРМАНИЯ СИМПОЗИУМИ

ЛИБЛАР (Шимолий Рейн-Вестфалия). Ана шу ҳушманзара шаҳарда савдо-иқтисодий соҳада ҳамкорлик масалаларига бағишланган анъанавий Совет—Ғарбий Германия симпозиуми очилди. Симпозиумда СССР ва ГФРнинг савдо-саноат доираларининг таниқли намояндалари, иқтисодчи олимлар қатнашмоқдалар. Симпозиумда халқаро меҳнат тақсимотига, икки мамлакат ўртасида энергетика соҳасида ва бошқа соҳалардаги ҳамкорликка оид турли масалалар муҳокама қилинмоқда.

Симпозиумни очишда Ғарбий Германиянинг етакчи бизнесменларидан бири, Германия саноат-савдо бирлашмасининг президенти О. Волф фон Америнген нутқ сўзлади. У ГФР фирмалари ва концернлари билан Совет Иттифоқидаги уларнинг шерикларни ўртасидаги ўзаро манфаатли савдо-иқтисодий ҳамкорликнинг муҳим эканлигини таъкидлади. Фон Америнген Совет Иттифоқи билан Ғарбий Германия ўртасида тузилган «газ—қувур» битимининг амалга оширилишини яна ёқлаб чиқди. Унинг фикрича, бу битим томонлар барча қатнашчиларининг манфаатларига мос бўлиб тушади.

Дунё овози
чет эл хабарлари

АРАБ ШАРҚИ КОММУНИСТИК ВА ИШЧИ ПАРТИЯЛАРИ ВАКИЛЛАРИНИНГ БАЁНОТИ

ДАМАШҚ. (ТАСС). Бу ерда Араб шарқи коммунистик ва ишчи партиялари вакилларининг июль ойи бошларида бўлиб ўтган шошилинч учрашувида қабул қилинган қўшма баёноти тарқатилди. Учрашувда Сурия, Ливан, Иордания, Ироқ, Фаластин ва Миср Компартияларининг, Баҳрайн миллий озодлик фронтининг ва Саудия Арабистони Компартиясининг вакиллари иштирок этдилар.

Исроилнинг Ливанга қарши агрессияси бир ойдан кўпроқ вақтдан буён давом этмоқда, дейилади баёнотда. Исроил босқинчилари жафокаш диёрда ажал уруғини сочиб вайронгарчиликлар қилмоқда. Уларнинг жиноятларини иккинчи жаҳон урушида немис-фашист галалари қилган ёвузликлар билангина тенглаштириш мумкин. Қириб ташлашга қаратилган ваҳшиёна уруш объектив бўлиб қолган Фаластин ва Ливан халқлари, Сурия жангчилари маҳрумликларга сабот-матонат билан бардош бериб, босқинчиларга қаҳрамонларча зарба урмоқдалар.

Ливан Америка маъмуриятининг бевосита иштирокида планлаштирилган ва тайёрланган режага кўра ёппасига босиб олинмоқда. Интервенциянинг ҳарбий ва сиёсий вазифаларини ҳал этишда роллар «стратегик ҳамкорлик» тўғрисидаги Америка—Исроил битимига ҳамда агрессия арафасида Тель-Авив билан Вашингтон ўртасидаги маслаҳатлашувлар чоғида эришилган аҳдлашувларга мувофиқ тақсимлаб олинмоқда.

Исроил билан АҚШ Фаластин қаршилик ҳаракатидан, Ливан миллий ватанпарварлик кучларидан, Суриядан ўч олишга ва шу тариқа Яқин Шарққа Кэмп-Дэвидда тузилган битимни тақиштириш йўлидаги асосий тўсиқни олиб ташлашга уринмоқдалар.

Араб шарқи коммунистик ва ишчи партиялари Ливаннинг яккаланувчи кучларининг, биринчи навбатда Катаиб партиясининг позициясини қатъиян қоралайдилар. Катаиб партияси 1975 йилдан бошлаб Исроилга ва Америка империализмига неча марталаб хизмат кўрсатди.

Вашингтон Исроилнинг агрессиясини қўллаб-қувватлаб шу регионадаги сиёсий ривожланишни ўз манфаатлари йўлига буриб юборишга, ўзининг позициясини ва маҳаллий реакциянинг позициясини мустаҳкамлашга, Араб мамлакатларини агрессив блокларга жалб этишга, антиимпериалистик йўлни ўтказаётган режимларни заифлаштиришга интилмоқда.

Шу муносабат билан Ливандаги фожиали воқеаларга нисбатан чурқ этмаслик позициясини эгаллаган реакцион Араб режимларининг сиёсати қоралашга муносибдир. Улар арабларнинг миллий ишига хиёнат қилиб, ўз ихтиёрларидаги воситалардан Фаластин қаршилик ҳаракати, Ливан миллий ватанпарвар кучлари ва Сурия душманга қарши яккама-якка олиб бораётган кураш манфаатлари йўлида фойдаланишдан бўйин товламоқдалар. Бундай позиция тактик хатолик бўлмай, балки империалистпараст сиёсатнинг табиий натижасидир.

Агрессия давом этмоқда, Байрут узра хавф-хатар кучаймоқда, можарога Американинг бевосита аралашиш хавфи ортмоқда, дейилади сўнгра баёнотда. Ливанда Америка десантини тушириш эҳтимоли, айниқса, хавф солмоқда. Оқ уйда шу ҳақда гап бормоқда. Барча Араб ватанпарварлари бунга йўл қўймаслик учун куч-ғайратларини сарфлашлари лозим.

Баёнотда Ливан ҳимоячиларига кўрсатилаётган халқаро мададга юксак баҳо берилади. Бунда деб уқтирилади ҳужжатда, социалистик мамлакатлар ва даставвал арабларнинг содиқ дўсти — Совет Иттифоқи асосий ролни ўйнамоқдалар. Дунёнинг турли мамлакатларидаги қардош Коммунистик партиялар демократик ва тинчликсевар кучлар, қўшилмаган мамлакатлар ҳам Исроилни ва унинг америкалик ҳомийларини яккалаб қўйишга ўз ҳиссасини қўшмоқдалар.

Ҳужжат Араб мамлакатларининг ишчилар синфини Америка билан Исроилнинг Ливанга қарши жиноий фитнасини барбод этиш ва агрессияга чек қўйиш учун конкрет чораларни кўришга даъват этади.

Пировардида қўшма ҳужжатни имзолаган партиялар: «Ливандан қўлингни торт!», «Фаластин қаршилик ҳаракати, Ливан миллий ватанпарвар кучлари ва Сериянинг жанговар иттифоқи мустаҳкамланаверсин!», «Араб—Совет дўстлиги яшасин ва ривожланаверсин!» деб хитоб қиладилар.

ИСРОИЛ. Тель-Авивда ўнг сионистларнинг раҳбарлари суверен Ливан давлатига агрессив уруш бошлаганига қарши норозилик намойиши бўлиб ўтди. Ўн мингдан ортиқ киши қатнашган намойиш иштирокчилари Ливанда уруш ҳаракатларини тезлик билан тўхтатишни, шу араб мамлакатидан Исроил армиясини олиб чиқиб кетишни ва Фаластин халқининг расмий вакиллари билан мунозара ўтказишни талаб қилдилар.

Суратда: намойиш қатнашчилари.

ЮПИ—ТАСС телефотоси.

КЎНГИЛ КЎНГИЛДАН СУВ ИЧАР

Одамийлик ҳақида ўйлар

ГЎЗАЛЛИК

У ўзини қаерга қўйишни билмас, рости, ўзини бутунлай унутган эди. Дала бўйлаб борарканмиз, у ариқ сувининг гулдираб оқишига, ариқ бўйидаги ялпизларга, тиниқ осмонда сузиб юрган оппоқ-оппоқ булутларга қарар, гўзалликдан сархушдай кўринарди. Назаримда, ҳозир ёнида мен бўлмасам осмон билан, гиёҳлар, ўт-ўланлар билан, чучук тилли сув билан, оқ булутлар билан шивирлашса...

Бундай одамлар билан дўст тутунсанг, икки дунёнг кам бўлмайди, дейман ичимда унга ҳурмат ва эътиқодим ошиб. Кўнгли тоза одам гўзалликка ўч бўлади.

ОНА

У гўдакларни севарди. Унинг она бўлишдан буюкроқ орзуси йўқ эди. Интилгани, талпингани, кеча-кундуз ўйлагани шу эди. Табиат унинг шу орзусини ушалтирмади. Унга дил-дилининг қаъридан жой олган ном насиб этмади. Бу етмагандай не-не умидлар билан бир ёстиққа бош қўйгани ҳам уни мевасиз дарахт деб ташлаб кетди. Йўқ. Унинг кетиб қолганига ўкинмаяпти. У она бўлмоқчи эди. Наҳотки, уни ҳеч ким «ая» демаса!

У умидсизланмади, кўнглининг қаеридадир чироқ милтирарди. Ён, чироқ, милтилламай чарақла! У туғилиб она бағрини кўролмаган чақалоқни ўз бағрига босди. Уни жонининг ичида, қалбининг қоқ орасида тарбиялади. Бола чуғурлай бошлаганда «ая» дегин деб ўргатишга тили бормади. Ахир бола ўз туққан онасини «ая» дейди-да! Бола ҳеч ким ўргатмаса ҳам уни:

— Ая, — деди.

— Ая! — Аёлнинг томоғига тиқилиб ёқимли, дил-дилини ёқимли эзиб йиғи келди. У йиғларди. Жуда ширин йиғи эди. Қани, шундай йиғи тугамаса.

ЧИРОҚЛАР

Қишлоғимизнинг нуроний қариялари Сирожиддин, Мелибой, Туробжон, Соҳибназар, Эргашбой, Абдуғани, Ҳошим бувалар бизни «чироғим» деб эркалашарди. Бибисора, Тоҳиниса, Нуриниса, Асалбиби, Ҳалимабиби, Оқила холалар ҳам шундай деб пешонамизни силашарди. Улар энди йўқ. Ҳозир ҳам Мамади бувомиз, Зебиниса, Марямбиби, Муҳаррам ва бошқа момоларимиз ҳар биримизни «чироғим» деб чақиришади.

Чироқ бўлолдикми? Чироқ бўла олармиканмиз?

ЧЎЧИМА, ҚЎЗИЧОҚ

Бола эмяпти. Худди она кўксида қуёш, ер бор. Унга она кўксидан буюк ҳеч нарса керакмасдай, гўё бутун олам, бутун борлиқ, она кўксидан иборатдай мириқиб-мириқиб эмяпти.

Эмавер, бемалол эмавер, қўзичоғим. Ахир биз, катталар нима қилиб юрибмиз Сенинг тинчлигингни бузишга йўл қўйсак! Сени ҳимоя қилолмасак, яшашдан, курашдан нима наф?

Ҳеч нимадан чўчима, қўзичоқ!

ҲАР КУНИ КЕЛ

Номаълум солдат ҳайкали ёнидан ўта туриб, юрагим «жиз» этди. Ҳайкал пойига бир қиз гул қўяяпти. Ҳолдорали тоғамни эсладим. У ҳали уйланишга, ўзига муносиб бирор қизни учратишга, унга кўнгил беришга улгурмасидан уруш бошланди. Шўх, чаққон, чиройли, ҳамманинг оғирини енгил қиладиган йигит эди. Ундан қора хат келди. У ҳали ҳеч кимга гул тақдим қилишга ҳам, гул олишга ҳам улгурмаган эди.

Гул қўяётган қизга қарайман. Чиройли. Ҳам ширин, ҳам дардли хўрсинаман. Ҳар куни кел, гўзал қиз, ҳар куни кел. Унга яна гул тақдим эт. У меҳрга, сенга тўймай кетди.

Кел, гўзал қиз!

ЭСКИ ДЎСТНИ ЙЎҚОТМА

У янги кийимларини кия туриб, беихтиёр отасини эслади. Отаси ўша куни узоқ хасталикдан бош кўтариб, ўрнидан қўзғолиб бир амаллаб бўлса ҳам кўча эшик тагига чиқмоқчи бўлди. Шунда у онасининг отасига:

— Мана буларни кийиб олинг, ўғлингиз олиб келибди, — деганини эшитди.

У отасининг ўйга толганига ҳайрон бўлиб қаради. Ота кийимларни қўлига олиб яна ўз устига, кейин яна янги кийимларга тикилди.

— Сизлар устимдаги кийимлардай эскиргунча борманми-йўқманми? — деди у ўзига ўзи. — Бери кел, ўғлим! Гапларимни эшитдингми?

— Ҳа ,дада!

— Бу гапни шунчаки, айтганим йўқ. Ростдан ҳам умримнинг охири кўриниб турибди,— деди чуқур нафас олиб, — дўстларинг кўп бўлсин! Аммо эски дўстларни йўқотма. Янги дўстлар эски дўстлардай бўлгунча кўп вақт кераклигини унутма!

Ахир, умр ҳисобли.

АЧИНИШ

Сен ўзингни дунёда энг бахтлиман деб ўйлайсан. Тагингда машина, ҳовлинг муҳташам саройга ўхшайди. Қўлингни қаёққа узатсанг етади. Дам олиш уйлари, санаторийлар, энг гўзал саёҳат жойлари ҳамиша сени кутади. Хотининг жонини ҳовучлаб сенга жовдирайди, хиёл қовоқ уйишинг билан болаларинг зир титрайди. Иккала қўлини кўксига қўйиб турадиган кишиларинг ҳам етарли. Шунинг учун ўзингни бахтли ҳисоблайсан.

Мен эса, сенга ачинаман. Ҳаёлим ўз ихтиёримда. Юрагим раъйига қарайман. У кулдирса куламан, йиғлаш керак бўлганда йиғлайман. Ёмон кўрган одамимга севги ва ҳурматимни изҳор қилмайман. Сен бўлса, йиғлаш ўрнига кимнингдир кўнгли учун куласан, ёмон кўрган одамингни шарафлаб нутқ сўзлашдан тоймайсан. Сен бировнинг кўзига қараб, унинг хоҳишига қараб, бемалол йиғлашга тушасан.

Яна сенга ачинаман...

МУҲАББАТ ГУЛЗОРИ

Ота хиёбон яқинида яшарди. Хиёбон ёнидан ўтаётганида юрагидан бир энтикиб қўяр, ичида: «Одамлар сайр қиладиган бу жойнинг гулзори нега йўқ?» —деб қўярди. У пенсияга чиқиши билан ўзига ўхшаш икки-уч чолни эргаштириб, хиёбонга турли-туман гуллар ўтқазди. Ҳозир бу ердан ҳеч ким тўхтамай ўтиб кетолмайди. Иши зарур кишилар ҳам гуллар орасидан секинлаб, кўзларини гуллардан узмай қолади.

Ўша чоллар гулзор ёнидаги супада чақчақлашиб ўтиришибди. Йигит-қизлар эса гуллар орасида. Йигит-қизлар, бир-бири билан янги танишмоқчи бўлганлар шу ерда учрашадилар. Гулзор ичида учрашган ошиқ-маъшуқа ноумид кетармиди?!

— Муҳаббат туғиляпти, — дейди ота гулзор оралаб юрганларга ишора қилиб. — Қаранглар, муҳаббат туғиладиган манзил яратдик.

«ХУШ КЕЛИБСИЗ» ЎРНИГА

Унинг уйини қидириб-қидириб охири топдим. Дарвозасининг устидаги «Эҳтиёт бўлинг, ичкарида қопонғич ит бор» деган ёзувга кўзим тушиб, вужудимга бехос муз югурди.

Остона тагидан қайтдим. Ахир бу ҳовлини ит билан учрашиш учун қидирмаган эдим-ку!

ҲАВОТИРЛИК

Ҳамма сенинг ҳақингда гапиради, ҳамма сенинг чиройинг хусусида гап очгиси келади. Сени ким таниса, ундан фақат ширин сўз эшитасан.

Яхши ҳам, ёмон ҳам чиройинг мафтуни. Сен эса ҳаммага бирдай муомала қиласан. Шундан қўрқаман. Ҳаётинг ҳозир фақат шодликдан иборат бўлгани учун оқибатини ўйлаб, хавотирга тушяпман.

ЙИҒИ

Унинг дийдаси қаттиқлигини маҳаллада ҳамма биларди. Бирор кишининг фожиали ҳалокати тепасидан чиқиб қолганда ҳам, яқинларини охирги йўлга узатаётганда ҳам унинг на хафалигини, на хурсандлигини билиб бўларди. У отасининг тобути тепасида ҳам одамлар кўзига:

— Вой отам,—деб турган бўлса-да, кўзларидан ёш чиқмаган эди.

Юзлари тиришиб, бўйни ингичкалашиб, сочлари оқариб борган сари энди-энди ўзгаряпти. Яқинда оғир хасталикдан туриб, яна бутунлай ўзгарди. Қўшни қишлоқлик бир мўйсафиднинг дафнида қатнашаётганда у ҳаммани ҳайрон қолдирди. У ўзини йиғидан тўхтата олмасди, кўз-кўзларидан дув-дув ёш тўкиларди.

У ўзининг умри охирлаб бораётганига йиғларди.

Йўлдош СУЛАЙМОН,
Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати.

Фарғона.

ДОНОЛАР ДЕЙДИЛАРКИ...

Тез-тез дийдор кўриб, дилни шод қилинг.
Умар ҲАЙЕМ.

Киши шахсий ҳаётда кимники яхши одам деб ҳисобласа, ҳамма вақт унинг фикрларини жуда ҳурмат қилади.
Н. Г. ЧЕРНИШЕВСКИЙ.

Ёмонлик қилиб, яхшилик кутмагил,
Тиканзор узум бермагай, яхши бил».
Саъдий ШЕРОЗИЙ.

Суҳбатда ўз суҳбатдошингга қандайдир ҳақиқатни очишни истаганингда аччиқланмаслик ва бирорта совуқ ёки кўнгилни оғритадиган сўз айтмаслик энг муҳим масаладир.
ЭПИКТЕТ.

Яхши суҳбатдош бўлишнинг фақат битта усули бор, бу тинглай билишдир.
К. МОРЛИ.

Ҳар кимки чучук сўз элга изҳор айлар,
Ҳар нечаки ағёр дурур ёр айлар.

Сўзи қаттиғи эл кўнглига озор айлар,
Юмшоғи кўнгилларни гирифтор айлар.
А. НАВОИЙ.

Барчага илтифотли бўлу, аммо ўз оғангга ҳеч қачон кеккайма.
В. ШЕКСПИР.

Энг оғир ҳақорат сендан ҳеч бир ёмонлик кўрмаган кишининг ҳақоратидир.
Абул ФАРОЖ.

Сенга қилинган яхшиликни унутма, лекин ўзинг қилган яхшиликни унут.
Публилий СИР.

Хива бадиий-керамика заводи коллективи ишлаб чиқараётган маҳсулотлар ўзининг нафислиги, бежиримлиги ва оригинал тайёрланганлиги билан алоҳида ажралиб туради. Бу завод ишчи ва хизматчилари томонидан тайёрланаётган маҳсулотларга бўлган талаб тобора ортиб бормоқда. «СССР 60 йиллиги» эмблемаси туширилган янги, юбилей маҳсулотлари миллий нақш билан безатилганлиги жиҳатидан харидорларга манзур бўлмоқда.

Суратда: хивалик кулолларнинг юбилей маҳсулотларидан намуна.

Қ. Отаев фотоси. (ЎзТАГ).

ҲАР ТЎҒРИДА

«ТЕЖАМЛИ» ДЕНГИЗ ФИЛЛАРИ

Курак оёқли сув ҳайвонлари ичида энг йириги — денгиз филлари жуда кам суюқлик билан кифояланишади. Калифорния штатидаги Сан-Диего университетининг олимлари денгиз филининг боласи кунига бор-йўғи 300 грамм суюқлик истеъмол қилишини аниқлашга муваффақ бўлдилар. Бу қуруқликда яшайдиган ўша катталикдаги ҳайвонлар ичадиган сув нормасининг учдан бир қисмини ташкил этади. Бунинг сири нима? Зоологлар денгиз филининг ҳаво температурасини 37 даражадан 23 даражагача камайтира оладиган улкан бурнида деб тахмин қилишмоқда. Денгиз фили нафас олганида бурнидаги пардалар сув буғини мўътадиллаштиради, натижада нам атмосферага чиқиб кетмасдан ҳайвоннинг организмида қолади.

Денгиз фили беш минут чуқур нафас олгандан сўнг ярим соатдан кўпроқ вақт нафас олмай туриши мумкин. Бу кўпинча унинг уйқусида содир бўлади. Шу билан бир вақтда денгиз филининг юраги ва қон айланиш фаолияти анча секинлашади. Бу эса ўз навбатида суюқликнинг сарф бўлишини тежайди.

БОЙИШНИНГ ЙЎЛИ

Стокгольмда истиқомат қилувчи собиқ денгизчи Оле Андерсен денгиз касаллигига қарши ишончли восита ҳақида ҳар бир хоҳловчи кишига учун хабар беришга тайёр эканлиги газеталарда билдирди. У ўз «сирини» жуда арзон нархга — бор-йўғи бир кронага сотади. Андерсенга хатлар ёғилиб кела бошлади. Ҳар бир конвертга хат жўнатувчилар бир крона ва қайта жўнатиб юбориши учун марка солиб қўйишган эди. Собиқ денгизчининг «Сиз ҳеч вақт қирғоқдан нарига кетманг» маслаҳати фойдали ва жуда ҳам маънили бўлмасада бироқ у хатларга жавоб йўллашда шошилиб қолди.

Янгийўлдаги бирлашган шаҳар шифохонасида ўз ишларининг моҳир усталари бўлган кўплаб медицина ходимлари меҳнат қилишади. Улар аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш ва турли хасталикларга қарши курашда зарур тадбирларни амалга оширмоқдалар.

Суратда: мазкур медицина муассасаси шифокорларидан Х. Шамсиев ва Н. Головченко ўртоқлар беморнинг касаллик варақаси билан танишмоқдалар.

Х. Мирзакаримов фотоси.

Табиат ва инсон

ЯШИЛЛИКНИ ЯШНАТИБ

Қумлоқлар ва қумли ерлар Ўрта Осиё республикалари территориясининг анчагина қисмини ташкил этади. Шамолда кўчиб юрадиган қумлар экинзорлар, каналларни босади, аҳоли пунктларига яқинлашиб, пахта майдонларига катта зарар етказади.

Майдонларни шамол ва қумлардан фақат дарахтларгина ҳимоя қила олади. Лекин қандай дарахт кўчатларини ўтказиш керак? Бу саволга «Союзгипролесхоз» лойиҳалаш-қидирув институтининг Ўрта Осиё филиали мутахассислари жавоб берадилар. Институт тажриба участкасида қумларни мустаҳкамлаш ва дарахт кўчатлари ўтқазиш йўллари ҳамда усуллари ишлаб чиқилмоқда.

— Бизда асосан инженер-ўрмончи мелиораторлар, тупроқшунослар, топографлар ишлашади. Геологларимиз, гидрологларимиз, геоботаникларимиз ҳам бор, — дейди филиалнинг бош инженери Вазгин Базратович Григорьянц. — Филиал мутахассислари томонидан қумларни мустаҳкамлаш ва дарахт кўчатлари ўтқазиш бўйича бир неча лойиҳалар ишлаб чиқилди. Аму-Бухоро, Қарши, Марказий Фарғона каналлари, Ўрта Осиё—Марказ газ қувурлари бўйлаб ишлаб чиқилган лойиҳалар улар орасида энг муҳими ҳисобланади. Бухоро атрофида ва Газли — Амударё автомобиль йўли бўйлаб бунёд қилинган яшил қалқон лойиҳаси ҳам филиал томонидан ишлаб чиқилган. Иҳота дарахтзорлари бошқа агротехник тадбирлар билан биргаликда пахта ҳосилдорлигини 15—20 процент ошириш имконини бериши аниқланган.

Лойиҳалар тупроқ ва иқлим шароитлари ҳар томонлама тадқиқ қилингандан кейин ишлаб чиқилади. Филиал мутахассислари тавсияси билан яратилган ўрмон ва яйлов иҳота дарахтзорлари қумлар ва бўронлар йўлида ишончли қалқон ролини ўйнайди. Тупроқшунослар кутилмаган топилдиқларга дуч келишади. Ер ҳам тирик организм ҳисобланиб, у билан тўғри муносабатда бўлиш талаб қилинади.

Кейинги йилларда олиб борилган тадқиқотлар шуни кўрсатдики, анжир Тошкентнинг суғорилмайдиган зонасида, Бўстонлиқ чеккаларида, лалмикор ерлар шароитида ўсмайди. Бу ерларда мевали дарахтлар ва ёнғоқ ўстириш мақсадга мувофиқдир. Лекин ёнғоқ Паркентда ўсмайди. Бунинг сабаби шундаки, Паркентда совуқ бўлиб, шамол эсиб туради. Бундай шароитларда бодомдан иҳота дарахтзорларини яратган маъқул. Маълум бўлишича қора саксовул чўлнинг ҳамма ерида ўсмас экан.

Тоғларда дарахтзорлар намни муҳофаза қилиш ролини ўйнайди, пастликларда майдонларни шамолдан ҳимоя қилади, чўлларда барханларнинг йўлини тўсади. Қидирувчилар биргина ўн биринчи беш йилликнинг дастлабки йилида Қорақалпоғистон АССРнинг тўрт, Бухоро областининг олтита совхози яйловларини муҳофаза қилишда кўмаклашишди. Уларнинг тавсияси билан Жиззах областининг Зомин районидаги тоғ ёнбағирларида халқ парки барпо қилинди. Ҳозир халқ парки меҳнаткашларнинг севимли дам олиш жойига айланган. Филиал ходимлари Қирғизистон, Туркманистон, Тожикистонда ҳам бир қанча ишларни амалга оширдилар. Институт катта инженер-мелиораторлар Л. Шлинок, Н. Корчевская, тупроқшунос М. Маньковский, инженер С. Момотлар билан ҳақли равишда фахрланади. Тупроқшунос А. Марченко энг яхши лойиҳа-қидирув партиясига раҳбарлик қилади. Составига ўрмончи мелиораторлар М. Цой ва А. Нуритдиновлар кирган бу группа кейинги уч йил ичида Туркманистон қумларида иш олиб бормоқда.

Филиал иш олиб бораётган объектлар географияси кенг. Совет тупроқшунослари халқаро иқтисодий ҳамкорлик доирасида Ливия Араб Республикасига ёрдам беряптилар. Марченко бу йил Ливияга иккинчи марта бориб келади. Тошкентлик мутахассис бу ерда биринчи марта бўлганида техник лойиҳалар учун материал тўплаб келди.

— Энди ишчи чизмалар тайёрлаш ниятидамиз, — дейди А. Марченко. — Ўрта Ер денгизида жойлашган Ливия тупроғи асосан майда механик составидаги денгиз бўйи қумларидан ташкил топган. Бу ерда совет мутахассислари ёрдамида қумларни мустаҳкамлаш ишлари олиб борилмоқда.

...Тоғ томондан иссиқ шамол эса бошлади. Демак, тез орада филиал ходимлари Ўрта Осиёнинг турли бурчакларига қараб йўл олишади. Улар ўтган ерларда бир-икки йилдан кейин янги яшил хиёбонлар қад кўтаради. Минглаб гектар кўкаламзорлар пайдо бўлади.

С. МИЛУШЕВ.

Спорт

БУТУНИТТИФОҚ ГТО ҲАФТАЛИГИ

МАМЛАКАТДА БИРИНЧИ МАРТА

Москва ва Ленинграддаги илғор корхоналарнинг ташаббуси билан СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги юбилейи шарафига бошланган 60 зарбдор ҳафтанинг 36-ҳафтаси Бутуниттифоқ ГТО физкультура комплексига бағишланди.

Шуниси эътиборга лойиқки, чаққонлик, эпчиллик ва матонатнинг муҳим омили ҳамда жисмоний чиниққан йигит-қизларнинг камол топишида катта роль ўйнайдиган ГТО комплекси мусобақаларини ўтказишга пахтакор ўлкамизда катта тайёргарлик кўрилди. Чунончи, республикамиз колхоз-совхозлари, ишлаб чиқариш корхоналари ва ўқув муассасаларида физкультурачилик ҳаракатининг асоси ҳисобланган Бутуниттифоқ ГТО ҳафталигини кўнгилдагидек ўтказиш учун кўплаб ишлар амалга оширилди.

Ҳозирги кунда пахтакор ўлкамиз шаҳар-қишлоқларидаги стадионлар, спорт майдончалари, сузиш ҳавзалари, қўйингки барча спорт базалари физкультурачилар билан ниҳоятда гавжумлашиб боряпти. Улар мазкур спорт масканларида турли хил мусобақаларда куч синашиб, маҳоратларини яна бир синовдан ўтказмоқдалар.

Бутуниттифоқ ГТО ҳафталигининг дастлабки куни — Саломатлик куни деб аталди. Бунда республикамиздаги турли ёшдаги кишилар ўртасида оммавий югуриш ва бошқа турлар бўйича қизиқарли беллашувлар бўлди. Шундан сўнг енгил атлетика бўйича ГТО нормативлари топширилди. Айниқса, баландликка ва узунликка сакраш, қисқа масофага югуриш каби баҳсларда иштирокчилар ғолиблик учун қизғин кураш олиб бордилар.

Мусобақаларда «Меҳнат» кўнгилли спорт жамиятининг физкультура коллективлари, шунингдек, Тошкент область спорт клублари кўпчиликка намуна кўрсатиш билан ажралиб турдилар. Ўзига хос байрам —Бутуниттифоқ ГТО ҳафталигининг дастлабки кунларида Чирчиқ, Ангрен, Олмалиқ ва Бекобод ишлаб чиқариш корхоналарида ўтказилган нишондорлик баҳслари ҳам томошабинларда яхши таассурот қолдирди. Шунингдек, Самарқандда «Ёш куч» спорт жамиятининг область Совети вакиллари ҳам дастлабки уч босқич бўйича ўтказилган мусобақаларда иштирок этишди. Мазкур беллашувда шахсий ҳисобда А. Загорулько ва С. Уколовалар ғалаба қозонишди.

Бутуниттифоқ ГТО ҳафталигининг учинчи куни мерганлик бўйича нормативлар бажарилади. Эртага республикамиз шаҳар-қишлоқларидаги югуриш йўлкалари ниҳоятда гавжумлашиб, турли ёшдаги кишилар ўртасида кросс бўлади. Зарбдор ҳафталик Бутуниттифоқ сузиш куни билан якунланади.

ФУТБОЛ

ПЕШҚАДАМНИНГ ҒАЛАБАСИ

Жаҳон чемпионати муносабати билан биринчи лига командалари ўртасида бўлган танаффус ниҳоясига етди. Куни кеча навбатдаги тур учрашувлари ўтказилди.

Турнир жадвали пешқадами — Вильнюснинг «Жальгирис» командаси футболчилари ҳисобларидаги очколар сонини 26 тага етказишди. Улар Ригада маҳаллий «Даугава» клубини 1:0 ҳисобида енгишди. Иккинчи ўринда бораётган Кишинёвнинг «Нистру» коллективи Хабаровскнинг СКА клубини мағлубиятга учратди — 2:1. Турнир жадвалининг учинчи поғонасини банд этиб турган Москванинг «Локомотив» командаси эса Львовда СКА «Карпати» коллективига ютқазди — 0:1.

Жиззахнинг «Звезда» командаси Ростовда маҳаллий СКА клубига 1:3 ҳисобида ютқазди.

Редактор
И. СУЛАЙМОНОВ.

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

ПАЙШАНБА
15 ИЮЛЬ

● МТ I

9.00 «Время».
9.40 Халқ куйлари.
10.05 «Механик пианино учун тугалланмаган пьеса». Бадиий фильм.
11.45 Ишлаб чиқариш гимнастикаси.
12.15 Янгиликлар.

* * *

15.00 Янгиликлар.
15.20 Спорт ҳақида телевизион ҳужжатли фильмлар программаси.
«Кетеван ёйлари» («Экран»).
«Бор йўғи ўйин» (Свердловск).
«Рақибларни танламайдилар» (Олмаота).
«Дуэт» (Тошкент).
16.25 Болалар учун фильм. «Расмус-дайди». 2-серия.
17.40 Бутуниттифоқ конкурси лауреатлари чаладилар.
18.00 «Киев корхоналарида электрошлакли қуйиш». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси.
18.15 «Ўсмирлар ижоди».
18.45 «Архитектор Веснинлар».
19.15 «Дунё воқеалари».
19.30 «Ёшлар адреслари».
19.45 М. И. Глинка номли Ленинград Давлат академик капелласининг концерти.
20.40 «Тарих ҳукми». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси.
21.30 «Время».
22.05 «Биз ёқтирган қўшиқлар». Телевизион музикали фильм премьераси. РСФСР халқ артисти Л. Гурченко иштирок этади.
22.45 «Дунё воқеалари».
23.00 Сузиш бўйича СССР чемпионати. Киевдан олиб кўрсатилади.

● МТ II

18.30 Янгиликлар.
18.45 «Фиеста». Мадриддаги халқ ижодиёти фестивали ҳақида.
19.10 Марафонча югуриш бўйича СССР чемпионати.
19.30 «Йўлга». Телевизион ҳужжатли фильм.
20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».
20.45 А. Дворжак. «Славянча рақслар».
21.30 «Время».
22.05 «Лабиринтдаги узоқ йўл». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.

● ЎзТВ I

11.25 Кўрсатувлар программаси.
11.30 Мактаб ўқувчилари учун. «Санъат ғунчалари» (такрорий).
12.00 Абитуриентлар учун. Биология.
12.30 Абитуриентлар учун. Химия.
13.00 «Умид юлдузи». Бадиий фильм. 2-серия.

* * *

18.00 Кўрсатувлар программаси.
18.05 «Қувонч». Болалар учун фильм-концерт.
18.30 «Абитуриент-82». Тошкент политехника институти.
19.00 «Озиқ-овқат программаси — халқ фаровонлигининг асоси».
19.30 «Ахборот» (рус.).
19.45 СССР ташкил топганлигининг 60 йиллигига. «Ёзувчи ва замон». Кўрсатувни ҚҚАССР халқ ёзувчиси Т. Қаипбергенов олиб боради.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Балет кечаси». Самарқанд Давлат опера ва балет театрининг солистлари ижро этади.
21.30 Москва. «Время».
22.05 «Чорвачилик — зарбдор фронт».
22.20 «Баҳс». Ёшлар учун аҳлоқий-эътик мавзуда кўрсатув.
23.05 «Шашмақом» Фильм-концерт («Ўзбектелефильм»).

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»
«СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана

БИЗНИНГ АДРЕС: 700 000, ТОШКЕНТ—П, ЛЕНИН КЎЧАСИ, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари — 33-44-43 32-56-21, 33-54-33, 32-54-42. Масъул секретарь — 33-09-93, 32-56-26. Секретариат — 32-54-48, 32-56-25. Партия турмуши бўлими — 32-56-34, 32-56-22. Деҳқончилик бўлими — 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52, 32-56-39. Таржима бўлимлари — 32-56-37, 32-54-54. Сатира ва юмор бўлими — 32-54-52. Иллюстрация бўлими — 32-56-27, 32-58-83. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Нашриёт диспетчери — 32-78-94. Нашриёт телефон станциясининг навбатчиси — 33-90-50.

Р. —07336. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босма хонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64543. А. 1067. 13